

Projekt

z dnia 17 stycznia 2022 r.
Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR XLII//2022
RADY GMINY SADKI**

z dnia 27 stycznia 2022 r.

w sprawie uchwalenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sadki na lata 2022-2032

Na podstawie art. 18 ust. 1 i ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2021 r., poz. 1372 ze zm.) oraz art. 16b i 17 ust. 1 pkt. 1 ustawy o pomocy społecznej (Dz. U. z 2021 r., poz. 2268 ze zm.) Rada Gminy Sadki uchwała, co następuje:

- § 1. Uchwala się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sadki na lata 2022 – 2032, stanowiącą załącznik do uchwały.
- § 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Sadki.
- § 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy

Andrzej Niedbała

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY SADKI
NA LATA 2022-2032**

STYCZEŃ 2022

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE

1. Uwarunkowania zewnętrzne tworzenia Strategii

- 1.1. Podstawy prawne
- 1.2. Uwarunkowania strategiczne i programowe
- 1.3. Struktura dokumentu i autorzy

2. Analiza sytuacji gospodarczo – społecznej w gminie Sadki

- 2.1. Charakterystyka gminy
 - 2.1.1. Położenie i powierzchnia
 - 2.1.2. Demografia gminy
 - 2.1.3. Rynek pracy
- 2.2. Rolnictwo
- 2.3. Działalność gospodarcza
- 2.4. Zasoby mieszkaniowe
- 2.5. Infrastruktura techniczna
- 2.6. Edukacja, kultura, sport
- 2.7. Ochrona zdrowia
- 2.8. Bezpieczeństwo publiczne
- 2.9. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- 2.10. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
 - 2.10.1. Świadczenia rodzinne
 - 2.10.2. Fundusz alimentacyjny

3. Charakterystyka głównych problemów w zakresie polityki społecznej

- 3.1. Ubóstwo
- 3.2. Bezrobocie
- 3.3. Problemy współczesnej rodziny
- 3.4. Niepełnosprawność, długotrwała choroba i problemy ludzi starszych
- 3.5. Alkoholizm i inne uzależnienia

4. Analiza SWOT

5. Misja

6. Cele Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

- 6.1. Wsparcie i aktywizacja społeczna i zawodowa osób bezrobotnych i bezdomnych.
- 6.2. Rozwój kompleksowego systemu wsparcia rodziny oraz wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży.
- 6.3. Wyrównanie szans i integracja osób, przewlekle chorym oraz starszych.
- 6.4. Stymulacja społeczności lokalnej do zdrowego stylu życia, wolnego od alkoholu i innych uzależnień.

7. Prognoza zmian

8. Wdrażanie, monitorowanie i ewaluacja Strategii

9. Programy, projekty

10. Ramy finansowe Strategii

ZAKOŃCZENIE

WPROWADZENIE

Polityka społeczna to działalność państwa i innych podmiotów w dziedzinie kształtowania warunków życia i pracy ludzi, pożądaných stosunków społecznych, mająca na celu zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego, zaspokajanie potrzeb wyższego rzędu oraz zapewnienie ładu społecznego. Jako dziedzina działalności państwa może być realizowana przez różne polityki szczegółowe, np. politykę zabezpieczenia społecznego i ochrony zdrowia, zatrudnienia, rodzinną, mieszkaniową, socjalną, służące efektywnemu i sprawiedliwemu zaspokajaniu potrzeb społeczeństwa.

Funkcjonowanie polityki społecznej w gminie oparte na długofalowym planowaniu i przejrzystych celach pomaga zarządzać sferą społeczną oraz ułatwia pozyskiwanie funduszy zewnętrznych. Pozwala na zintegrowanie i skoordynowanie działań różnych instytucji i podmiotów działających w obszarze polityki społecznej (jednostek samorządu terytorialnego różnych szczebli, podmiotów polityki społecznej, gospodarki, rynku pracy i zatrudnienia, organizacji pozarządowych i innych). Jednym z podstawowych narzędzi służących jej realizacji jest strategia rozwiązywania problemów społecznych, która zgodnie z obowiązującym stanem prawnym powinna zawierać w szczególności:

- diagnozę sytuacji społecznej,
- prognozę zmian w zakresie objętym strategią oraz określać:
- cele strategiczne projektowanych zmian,
- kierunki niezbędnych działań,
- sposób realizacji strategii i jej ramy finansowe,
- wskaźniki realizacji działań.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminy Sadki na lata 2022-2032¹ jest dokumentem ukierunkowanym na racjonalizację lokalnej polityki społecznej, szczególnie w aspekcie rozpoznawania zagrożeń społecznych, ich profilaktyki i minimalizowania negatywnych skutków zdiagnozowanych problemów społecznych. Strategia wskazuje na obszary problemowe, priorytetowe kierunki działań oraz wytyczne dla wdrażania planowanych zadań. Projektowane działania służą zapobieganiu zjawiskom skutkującym wykluczeniem społecznym oraz likwidacji przyczyn, a w przypadku wystąpienia problemów – szybkiej ich diagnozie oraz podejmowaniu skutecznych interwencji społecznych.

Wiele badań wskazuje na to że „zarządzanie i rozwój przy pomocy konstruowania strategii jest skuteczną i wypróbowaną metodą zarówno w regionach, poszczególnych krajach i gminach. Wypróbowaną, czyli przyspieszającą osiągnięcie założonego celu lub celów”²

Opracowanie Strategii to część teoretyczna procesu, który należy uzupełnić praktyką i działaniem. Niezmiernie istotna jest tutaj współpraca nas wszystkich, nie ma bowiem możliwości minimalizowania i rozwiązywania problemów społecznych bez udziału gminnych zasobów instytucjonalnych, aktywności lokalnej społeczności, w tym osób objętych oddziaływaniem instytucji pomocowych udzielających wsparcia, lokalnych polityków, działaczy czy przedstawicieli organizacji pozarządowych. Równocześnie niemożliwa jest jej realizacja i skuteczność bez skoordynowanej współpracy, woli i determinacji w pozyskiwaniu środków finansowych.

Strategia została opracowana jako zbiór celów strategicznych i operacyjnych oraz kierunków działań mających w efekcie przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców gminy, a w szczególności tych osób, które są zagrożone marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

¹ Na potrzeby niniejszego opracowania dla występujących w tekście sformułowań „Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sadki na lata 2022-2032” stosowana będzie skrócona nazwa „Strategia”

² Joanna Staręga-Piasek, *Metodologia strategicznego rozwiązywania problemów społecznych*, Warszawa 2013, s.10

Strategia jest długookresowym dokumentem programowym, który ma istotne znaczenie dla zapewnienia bezpieczeństwa społecznego mieszkańców i ich rodzin, w szczególności należących do grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Opracowanie i realizacja Strategii jest nie tylko koniecznością wynikającą z obowiązku nałożonego ustawą, ale i nieodzowną potrzebą kreowania zrównoważonego rozwoju społecznego, ukierunkowanego z jednej strony na wsparcie osób w najtrudniejszej sytuacji, a z drugiej na tworzeniu spójnego i skutecznego systemu polityki społecznej. Z uwagi na to, że okres obowiązywania poprzedniej Strategii upłynął w 2021 roku, nadszedł czas, by wytyczyć nowe cele i kierunki działań. Strategia zorientowana jest na rozszerzenie form pracy socjalnej, współpracę z instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze szeroko rozumianej polityki społecznej.

Niniejsza Strategia stanowi kontynuację dokumentu obowiązującego w latach 2014-2021; jest zgodna z założeniami polityki państwa, ustaw kompetencyjnych nakładających na organy administracji rządowej i samorządowej określone obowiązki, a także dokumentami strategicznymi na poziomie województwa, powiatu i gminy.

Pojawienie się wirusa COVID-19 spowodowało poważne zagrożenie dla społeczeństwa w dziedzinie zdrowia publicznego, oraz duże konsekwencje dla bezpieczeństwa ekonomicznego, demokracji czy kontaktów międzyludzkich. Niespotykana dotąd izolacja społeczna, wynikająca z wprowadzonych obostrzeń sanitarnych i kwarantanny narodowej, związana ze zdalną pracą i nauką, wpłynęła na nasilenie problemów i pojawienie się nowych trudności w rodzinach. Szczególnie jeśli do tego doda się bezrobocie i pogorszenie sytuacji materialnej. Ponadto trzeba nadmienić, iż obecna sytuacja ma wpływ na sposób opracowania strategii i rezygnację z konsultacji w formie spotkań bezpośrednich. Zatem trzeba uwzględnić możliwość odzwierciedlenia się w najbliższych latach skutków pandemii w rodzinach i sytuacji mieszkańców gminy.

1. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE TWORZENIA STRATEGII

1.1. Podstawy prawne

Obowiązek opracowania Strategii wynika z art.17 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej, który w ramach zadań własnych gminy przewiduje: „opracowanie i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”.

Do aktów prawnych regulujących treść strategii oraz wpływających na jej realizację należą również:

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 2009 r. poz. 946),
- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1372 ze zm.),
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz. U. z 2019 r. poz. 2133 ze zm.),
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 r. poz. 821 ze zm.),
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 426 ze zm.),
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2020 r. poz. 685),
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2021 r. poz.1119),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2020 r. poz. 2050),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249),
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2021 r. poz. 1100 ze zm.),
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 176),
- ustawa z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 2085),
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2021 r. poz. 1038 ze zm.),
- ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 1672 ze zm.),
- ustawa z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (Dz. U. z 2021 r. poz. 235),
- ustawa z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji (Dz. U. z 2019 r. poz. 1472),
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2021 r. poz. 1108),
- ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2021 r. poz. 1162 ze zm.),
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2021 r. poz. 877 ze zm.),
- ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 1805 ze zm.),
- ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2020 r. poz. 1359),
- ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 291 ze zm.),

- ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 423 ze zm.),
- ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 735 ze zm.)
- ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2021 r. poz. 217 ze zm.)
- ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 305 ze zm.)
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie Gminy i o zmianie Kodeksu Cywilnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 611 ze zm.),
- ustawa z dnia 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu tworzenia mieszkalnych na wynajem, mieszkań chronionych, noclegowni, schronisk dla bezdomnych, ogrzewalni i tymczasowych pomieszczeń (Dz. U. z 2021 r. poz. 11 ze zm.),
- ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 1285 ze zm.)
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 2018 r. poz. 969),
- ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz. U. z 2021 r. poz. 711 ze zm.),
- ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2021 r. poz. 1915.),
- ustawa z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowych w perspektywie finansowej 2014 – 2020 (Dz. U. z 2020 r. poz. 818),
- uchwała Nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego programu rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019 – 2023 (M.P. 2018 poz. 1007.),
- ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (Dz. U. z 2021 r. poz. 1744),
- ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2020 r. poz. 1329),
- ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2021 r. poz. 1162 ze zm.),
- ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (Dz. U. z 2021 r. poz. 2269 ze zm.).

Podczas realizacji strategii zajdzie również potrzeba odwołania się do innych aktów prawnych, m.in. z zakresu edukacji, kultury, ochrony zdrowia i budownictwa socjalnego.

1.2. Uwarunkowania strategiczne i programowe

Strategia pozostaje w zgodności z dokumentami strategicznymi i programowymi, które opracowano na szczeblu europejskim, krajowym i samorządowym. Zgodność z założeniami polityki społecznej UE daje możliwość korzystania z funduszy unijnych skierowanych na rozwiązywanie różnych problemów społecznych.

Przekształcamy nasz świat: Agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030 - Rezolucja została przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Organizacji Narodów Zjednoczonych w dniu 25 września 2015 roku. Agenda ma być wdrażana w sposób, który jest zgodny z prawami oraz zobowiązaniami państw wynikającymi z prawa międzynarodowego. Dokument zawiera 17 Celów Zrównoważonego Rozwoju wraz ze 169 powiązanych z nimi zadaniami, do których należą:

1. wyeliminowanie ubóstwa we wszystkich jego formach na całym świecie,
2. wyeliminowanie głodu, osiągnięcie bezpieczeństwa żywnościowego i lepszego odżywiania oraz promowanie zrównoważonego rolnictwa,
3. zapewnienie wszystkim ludziom w każdym wieku zdrowe życie oraz promowanie dobrobytu,
4. zapewnienie wszystkim wysokiej jakości edukacji oraz promowanie uczenia się przez całe życie,

5. osiągnięcie równości płci oraz wzmocnienie pozycji kobiet i dziewcząt,
6. zapewnienie wszystkim ludziom dostępu do wody i warunków sanitarnych poprzez zrównoważoną gospodarkę zasobami wodnymi,
7. zapewnienie wszystkim dostępu do źródeł stabilnej, zrównoważonej i nowoczesnej energii i po przystępnej cenie,
8. promowanie stabilnego zrównoważonego i inkluzywnego wzrostu gospodarczego, pełnego i produktywnego zatrudnienia oraz godnej pracy dla wszystkich ludzi,
9. budowanie stabilnej infrastruktury, promowanie zrównoważonego uprzemysłowienia oraz wspieranie innowacyjności,
10. zmniejszenie nierówności w krajach i między krajami,
11. uczynienie miast i osiedli ludzkich bezpiecznymi, stabilnymi, zrównoważonymi oraz sprzyjającymi włączeniu społecznemu,
12. zapewnienie wzorców zrównoważonej konsumpcji i produkcji,
13. podjęcie pilnych działań w celu przeciwdziałania zmianom klimatu i ich skutkom,
14. ochrona oceanów, mórz i zasobów morskich oraz wykorzystywanie ich w sposób zrównoważony,
15. ochrona, przywrócenie oraz promowanie zrównoważonego ekosystemu lądowego, zrównoważonego gospodarowania lasami, zwalczanie pustynnienia, powstrzymywanie i odwracanie procesu degradacji gleby oraz powstrzymywanie utraty różnorodności biologicznej,
16. promowanie pokojowych i inkluzywnych społeczeństw, zapewnienie wszystkim ludziom dostępu do wymiaru sprawiedliwości oraz budowanie na wszystkich szczeblach skutecznych i odpowiedzialnych instytucji sprzyjających włączaniu społecznemu,
17. wzmocnienie środków wdrażania i ożywienie globalnego partnerstwa na rzecz zrównoważonego rozwoju.

Polska założenia powyższej agendy realizuje poprzez **Strategię na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju (SOR)**. Dokument ten przedstawia nowy model rozwoju - **rozwój odpowiedzialny**, czyli taki, który budując siłę konkurencyjną z wykorzystaniem nowych czynników wzrostu, zapewnia udział i korzyści wszystkim grupom społecznym zamieszkującym różne miejsca naszego kraju. Głównym celem SOR jest tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym. Oczekiwanym efektem realizacji SOR będzie zwiększenie zamożności Polaków oraz zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym.

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju „Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności” jest dokumentem o charakterze analitycznym i rekomendacyjnym. Określa główne trendy, wyzwania i scenariusze rozwoju społeczno - gospodarczego Polski, a także kierunki przestrzennego zagospodarowania kraju, z uwzględnieniem zrównoważonego rozwoju. Głównym celem Strategii jest poprawa jakości życia Polaków, który zamierza się zrealizować poprzez inwestycje, które są podporządkowane trzem obszarom strategicznym tj.: konkurencyjności i innowacyjności gospodarki, równoważeniu potencjału rozwojowego regionów Polski oraz efektywności i sprawności państwa. Cele strategiczne:

1. wspieranie prorozwojowej alokacji zasobów w gospodarce, stworzenie warunków dla wzrostu oszczędności oraz podaży pracy i innowacji,
2. zmniejszenie długu publicznego i kontrola deficytu w cyklu koniunkturalnym,
3. poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki,
4. wzrost wydajności i konkurencyjności gospodarki,
5. stworzenie Polski Cyfrowej,
6. rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state”,

7. zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa środowiska,
8. wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych,
9. zwiększenie dostępności terytorialnej Polski poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego,
10. stworzenie sprawnego państwa jako modelu działania administracji publicznej,
11. wzrost społecznego kapitału rozwoju.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030) jest podstawowym dokumentem strategicznym polityki regionalnej państwa. Dokument określa systemowe ramy prowadzenia polityki regionalnej zarówno przez rząd wobec regionów, jak i wewnątrz regionalne. Odegra ona ważną rolę w procesie programowania środków publicznych, w tym funduszy UE. KSRR 2030 kładzie nacisk na zrównoważony rozwój całego kraju- zmniejszenie dysproporcji w poziomie rozwoju społeczno - gospodarczego różnych obszarów, głównie miejskich i wiejskich. Przewidziano w niej także skuteczniejszą identyfikację potrzeb rozwojowych wszystkich obszarów kraju, a także efektywniejsze rozpoznanie zasobów jakimi dysponują.

Jednym z celów KSRR jest zapewnienie spójności rozwojowej Polski przez wsparcie obszarów słabszych gospodarczo. Strategia wspiera konkurencyjność regionów i zakłada kontynuację działań zmierzających do podniesienia kapitału ludzkiego i społecznego oraz rozwoju przedsiębiorczości i innowacyjności. Istotny nacisk położono na rozwijanie kompetencji administracji publicznej. W dokumencie zwiększono rolę i odpowiedzialność samorządów za rozwój polityki lokalnej, daje także warunki do większego angażowania się samorządów gminnych i powiatowych w realizację wspólnych projektów i we współpracę ponad granicami administracyjnymi.

Strategia Rozwoju Województwa Kujawsko - Pomorskiego do 2030 roku- Strategia

Przypieszenia 2030+ jako cel nadrzędny postawiła sobie „Jakość życia typowa dla wysokorozwiniętych regionów europejskich”. Cel ten zamierza się osiągnąć poprzez koncentrację działań w czterech obszarach tematycznych rozwoju:

1. *Obszar społeczeństwo-* w ramach którego dążyć się będzie do zasadniczej poprawy szeroko rozumianego poziomu rozwoju społecznego, zwłaszcza w aspekcie zmian postaw społecznych i rozwoju edukacji. W ramach tego obszaru zostały wskazane dwa cele główne: *skuteczna edukacja i zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo.*
2. *Obszar gospodarka-* w ramach którego dążyć się będzie do rozwoju i unowocześnienia gospodarki województwa, jako warunku wzrostu jego konkurencyjności w aspekcie miejsca zamieszkania. W ramach tego obszaru wskazano jeden cel główny : *konkurencyjna gospodarka.*
3. *Obszar przestrzeń-* w ramach którego dążyć się będzie do zapewnienia wysokiej jakości życia oraz konkurencyjności gospodarki, w zagadnieniach związanych z jakością przestrzeni województwa (wynikającej ze stanu środowiska oraz charakteru zagospodarowania). W ramach tego obszaru wskazano jeden cel główny: *dostępna przestrzeń i czyste środowisko.*
4. *Obszar spójność -* w ramach którego dążyć się będzie do zapewnienia wysokiej sprawności funkcjonowania systemu społeczno - gospodarczego, tak by przestrzeń województwa była spójna komunikacyjnie, bezpieczna i odporna na zagrożenia. Cechą realizowanych w województwie procesów powinna być innowacyjność, przy jednoczesnej nowoczesności struktur. W ramach tego obszaru wskazano jeden cel główny: *spójne i bezpieczne województwo.*

Strategia postawiła przed sobą **14 wyzwań:**

1. Poprawa poziomu rozwoju społecznego mieszkańców województwa,
2. Dostosowanie kierunków rozwoju województwa do transformacji demograficznej i konsekwencji starzenia społeczeństwa,
3. Rozwój gospodarczy,
4. Wzrost innowacyjności województwa,

5. Poprawa dostępności zewnętrznej oraz wykorzystanie potencjału logistycznego województwa,
6. Poprawa dostępności komunikacyjnej stolicy województwa z terenu całego województwa,
7. Wzmocnienie potencjału Bydgoszczy i Torunia jako ośrodków współodpowiedzialnych za rozwój społeczno - gospodarczy i konkurencyjność województwa,
7. Nowoczesny sektor rolno - spożywczy,
8. Rozwój uzdrowisk,
9. Powszechna dostępność technologii informacyjnych,
10. Zapewnienie dobrego stanu powietrza,
11. Zapewnienie zrównoważonego rozwoju oraz efektywnego funkcjonowania gospodarki społeczeństwa w warunkach zmian klimatu,
12. Bezpieczeństwo i transformacja energetyczna,
13. Odbudowa gospodarki regionu po epidemii COVID-19.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Nakielskim na lata 2021-2026 ma następujące cele strategiczne:

1. Opieka nad dzieckiem i rodziną,
2. Integracja grup podatnych i zagrożonych marginalizacją oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu,
3. Zintegrowana polityka społeczna i rozwój zasobów społecznych .

Strategia Rozwoju Gminy Sadki na lata 2021-2031- jest w trakcie opracowania.

1.3. Struktura dokumentu i autorzy.

Strategie rozwiązywania problemów społecznych to tyle, co względnie trwałe wzory interwencji społecznych podejmowanych w celu zmiany (poprawy) tych stanów rzeczy (zjawisk występujących w obrębie danej społeczności), które oceniane są negatywnie. Mówiąc o gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych, należy mieć na myśli w szczególności działania publicznych i prywatnych instytucji pomocy społecznej (i pokrewnych) prowadzone na terenie gminy oraz organizacji pozarządowych, podejmowane dla poprawy warunków zaspokojenia potrzeb przez wybrane kategorie osób i rodzin. Niniejszy dokument został przygotowany przez Zespół do spraw opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sadki na lata 2022-2032, powołany Zarządzeniem nr 48.2021 Wójta Gminy Sadki z dnia 21 września 2021 roku w składzie:

- 1) Mariusz Czyż – Gminny Ośrodek Pomoc Społecznej w Sadkach
- 2) Joanna Lipińska – Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- 3) Sławomir Weltrowski – Posterunek Policji w Sadkach
- 4) Wojciech Frąckowiak – Rada Gminy Sadki
- 5) Iwona Biniak – Gminny Ośrodek Kultury
- 6) Joanna Brzozowska – Gminna Biblioteka Publiczna w Sadkach
- 7) Lidia Serwińska – Szkoła Podstawowa w Sadkach
- 8) Dorota Wiśniewska – Przedszkole Gminy Sadki „Dobre Ludki”
- 9) Ewa Kaak – Zespół Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w Samostrzelu
- 10) Renata Zmarzły – Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy w Samostrzelu
- 11) Joanna Nowicka – Gminny Zespół Obsługi Oświaty w Sadkach
- 12) Maria Stępniewska – Urząd Gminy w Sadkach
- 13) Krystian Stępniewski – Urząd Gminy w Sadkach
- 14) Dariusz Neulitz – Straż Gminna w Sadkach

2. ANALIZA SYTUACJI GOSPODARCZO – SPOŁECZNEJ W GMINIE SADKI

2.1. Charakterystyka gminy.

2.1.1. Położenie i powierzchnia.

Gmina Sadki leży w środkowo - zachodniej części województwa kujawsko - pomorskiego, w powiecie nakielskim, bezpośrednio przy drodze krajowej nr 10 stanowiącej główne połączenie między Szczecinem a Warszawą.

Od północnego zachodu graniczy z województwem wielkopolskim, gminą Wyrzysk i gminą Łobżenica, od północy z gminą Mrocza, od wschodu z gminą Nakło, a od południa wspólną granicę z gminą Kcynia stanowi rzeka Noteć.

Całkowita powierzchnia Gminy Sadki wynosi 153,75 km², co stanowi 13,7% całkowitej powierzchni powiatu nakielskiego i 0,86% całkowitej powierzchni województwa. Obecnie gminę zamieszkuje ok. 7 tys. osób.

W jej skład wchodzi 17 miejscowości: Glinki, Machowo i Ostrówiec oraz sołectwa: Anieliny, Bnin, Broniewo, Dębionek, Dębowo, Jadwiżyn, Kraczki, Liszkówko, Łodzia, Mrozowo, Radzicz, Sadki, Samostrzel i Śmielin.

Przez Gminę przepływają trzy rzeki; prócz wspomnianej Noteci, Rokitka i Orła.

W Samostrzelu, Anielinach i Jadwiżynie znajdują się stacje kolejowe położone przy jednej z najstarszych linii kolejowych w Polsce, zbudowanej w czasach zaboru pruskiego w XIX wieku z Berlina do Bydgoszczy.

Znaczącą część stanowią użytki rolne, które zajmują łącznie 11.381 ha. Te z kolei łączą w sobie 8.895 ha gruntów ornych, 139 ha sadów, 1.901 ha łąk oraz 446 ha pastwisk trwałych, 2.211 ha powierzchni Gminy zajmują lasy i grunty leśne. Gmina Sadki zajmuje powierzchnię 15 369 ha tj. 154 km²., a w tym:

- użytki rolne: 74 %
- użytki leśne: 15 %

Gmina Sadki stanowi 13,72% powierzchni powiatu.

2.1.2. Demografia gminy.

Liczba mieszkańców wynosi 7 282, z czego 49,97% stanowią kobiety, a 50,03% mężczyźni. Średni wiek mieszkańców wynosi 38,7 lat. Mieszkańcy gminy Sadki zawarli w 2019 roku 42 małżeństw, co odpowiada 5,8 małżeństwom na 1000 mieszkańców. Jest to znacznie więcej od wartości dla województwa kujawsko- pomorskiego oraz znacznie więcej od wartości dla Polski. W tym samym okresie odnotowano 2,0 rozwodów przypadających na 1000 mieszkańców. 30,8% mieszkańców gminy Sadki jest stanu wolnego, 57,0% żyje w małżeństwie; 3,4% mieszkańców jest po rozwodzie, a 8,5% to wdowy/wdowcy.

Tabela 1. Ludność gminy Sadki w latach 2018-2020

Wyszczególnienie	2018	2019	2020
Stan ludności na 31 XII	7387	7331	7282
kobiety	3707	3688	3661
mężczyźni	3680	3643	3621

Wyszczególnienie	2018	2019	2020
urodzenia ogółem	80	90	78
zgony ogółem	74	79	74

Źródło: Dane Urzędu Gminy Sadki

Tabela 2. Liczba zawartych małżeństw i rozwodów

Wyszczególnienie	2018	2019	2020
Liczba małżeństwa	35	37	32
Liczba rozwodów	8	18	12

Źródło: Dane Urzędu Gminy Sadki

Tabela 3. Ludność gminy Sadki z podziałem na wiek

Wyszczególnienie	2018	%	2019	%	2020	%
Ogółem	7387		7331		7282	
Wiek 0-17	1621	21,94	1615	22,03	1603	22,01
Wiek produkcyjny	4446	60,19	4559	62,19	4285	58,85
Wiek poprodukcyjny	1320	17,87	1157	15,78	1394	19,14

Źródło: Dane Urzędu Gminy Sadki

Analizując tabele Nr 3 można zauważyć, że liczba mieszkańców naszej gminy zmniejsza się. Porównując rok 2018 do 2020 to różnica 105 osób. Maleje liczba mieszkańców wieku poprodukcyjnym, różnica między rokiem 2018, a 2020 to 74 osoby. Liczba osób w wieku produkcyjnym też maleje i różnica między rokiem 2018 a 2020 to 274 osoby. Powyższe zmiany demograficzne będą wymagały dopasowania usług społecznych do potrzeb seniorów – usługi medyczne, rehabilitacyjne oraz różnorodnych form aktywnego spędzania czasu wolnego. Nieznaczny spadek liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym, wzrost w wieku poprodukcyjnym. Spadek liczby mieszkańców, przy spadku liczby osób w wieku produkcyjnym i wzroście liczby osób w wieku poprodukcyjnym, przyczyniać będą się do zmiany funkcjonowania pomocy społecznej w gminie.

Polski demograf Edward Rosset zaproponował, by za „próg demograficznej starości społeczeństwa uważać 12 % ludzi w wieku powyżej 60 lat i więcej (w stosunku do całej ludności)³. Skala starości demograficznej, według tego autora przedstawia się następująco i pozwala na umiejscowienie w niej ludności gminy Sadki.

Tabela 4. Etapy starzenia się ludności

Etap	Ludność w wieku 60 lat i więcej W procentach (%)	Nazwa etapu starzenia się społeczeństwa
I	Powyżej 8	Młodość demograficzna
	8-10	Pierwsze przedpole starości
II	10-12	Właściwe przedpole starości

³ K. Wiśniweska - Roszkowska „Gerontologia dla pracowników socjalnych” PZWL, Warszawa, 1987

III	12 i więcej	Starość demograficzna
IV	12-14	Stan początkowy
	16-18	Stan średni
	18 i więcej	Stan zaawansowany

Źródło: „Gerontologia dla pracowników socjalnych” red. Kinga Wiśniewska-Roszkowska

Tabela pozwala stwierdzić, że gmina Sadki jest w IV etapie starości demograficznej w stanie początkowym. Rośnie liczba osób w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym, następuje regresja demograficzna. Zjawisko to sygnalizuje, że wraz ze wzrostem liczebnym tych grup wiekowych będzie rosło zapotrzebowanie na świadczenia społeczne, zdrowotne i usługi opiekuńcze.

Tabela 5. Sołectwa i liczba mieszkańców w 2020 r.

Lp	Wyszczególnienie	Ludność ogółem	Kobiety	Mężczyźni
1.	Anieliny	447	226	221
2.	Bnin	262	129	133
3	Broniewo	229	115	114
4.	Dębionek	611	298	313
5.	Dębowo	667	318	349
6.	Jadwiżyn	200	105	95
7.	Kraczki	297	138	159
8.	Liszkówko	188	85	103
	Glinki	5	3	2
9.	Łódzia	293	141	152
10	Mrozowo	303	161	142
11.	Radzicz	405	196	209
	Machowo	54	22	32
12.	Sadki	2025	1014	1011
13.	Samostrzel	626	365	261
14.	Śmielin	670	345	325
	Razem	7282	3661	3621

Dane: Urząd Gminy w Sdkach

2.1.3. Rynek pracy

Bezrobocie jest niezmiernie uciążliwym problemem społecznym i gospodarczym w Polsce. Chociaż od wielu lat notuje się stosunkowo niską stopę bezrobocia w Polsce, to w powiecie nakielskim jest ona wysoka. W kraju stopa bezrobocia w grudniu 2020 wyniosła 6,2 % , natomiast w powiecie nakielskim – 12,7%. Na przestrzeni lat 2018 – 2020 obserwuje się tendencję wzrostową tego zjawiska. Do głównych zmiennych determinujących zjawisko bezrobocia na terenie gminy należą: brak kwalifikacji lub ich nieadekwatność do potrzeb rynku. Także nieumiejętność poruszania się na rynku pracy jak i bariery komunikacyjne, samotne wychowywanie dzieci przez matki, brak elastycznego czasu pracy. Problemem jest także kwestia zbyt małej liczby miejsc w przedszkolu. W gminie Sadki nie działa żłobek, który ułatwiłby mamom podjęcie pracy. Wśród zmiennych powodujących bezrobocie wymienia się również wykluczenie społeczne, alkoholizm, bezrobocie, niechęć podejmowania prac społecznych oraz wyuczoną bezradność.

Tabela 6. Dane o liczbie bezrobotnych w gminie Sadki (stan na koniec roku)

Wyszczególnienie	2018	2019	2020
Bezrobotni ogółem	302	268	316
Bezrobotni M	94	84	115
Bezrobotne K	208	184	201
Bezrobotni ogółem z prawem do zasiłku	48	54	66

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Nakle nad Notecią.

Dane z powyższej tabeli wskazują że bezrobocie ma tendencje zwyszkową i dotyka zwłaszcza kobiety.

Tabela 7. Stopa bezrobocia w Polsce, województwie kujawsko- pomorskim i powiecie nakielskim

Lp	Wyszczególnienie	2018	2019	2020
1.	Polska	5,8%	5,2%	6,2%
2.	Województwo kujawsko-pomorskie	8,8%	7,9%	8,9%
3.	Powiat nakielski	11,8%	10,5%	12,7%

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Nakle nad Notecią.

Stopa bezrobocia w powiecie nakielskim jest znacząco wyższa niż w kraju.

Tabela 8. Wykształcenie osób zarejestrowanych w PUP

Lp.	Poziom wykształcenia	2018	Udział %	2019	Udział %	2020	Udział %
1.	Wyższe	20	7%	18	7%	19	6%
2.	Policealne i średnie zawodowe	51	17%	42	16%	64	20%
3.	Średnie ogólnokształcące	31	10%	24	9%	22	7%
4.	Zasadnicze zawodowe	106	35%	98	37%	113	36%
5.	Gimnazjalne i poniżej	94	31%	86	31%	98	31%
Razem		302	100%	268	100%	316	100%

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Nakle nad Notecią.

Najwięcej bezrobotnych to osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym. W ogólnej liczbie bezrobotnych stanowią one 34% i zaraz za nimi są osoby z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej –

32%, policealne i średnie zawodowe – 18%, średnie ogólnokształcące – 10%. Najmniej jest bezrobotnych wśród osób z wykształceniem wyższym – 6%.

9. Bezrobotni ze względu na wiek

Lp.	Wiek	2018	Udział %	2019	Udział %	2020	Udział %
1.	18 – 24 lata	45	15%	48	18%	56	18%
2.	25 – 34 lata	103	34%	84	31%	105	33%
3.	35 – 44 lata	58	19%	49	18%	61	19%
4.	45 – 54 lata	59	20%	53	21%	51	16%
5.	55 – 59 lat	25	8%	25	9%	31	10%
6.	60 – 64 lata	12	4%	9	3%	12	4%
Razem		302	100%	268	100%	316	100%

Zródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Nakle nad Notecią.

Najwięcej osób bezrobotnych jest w grupie wiekowej 25-34 lata, stanowią one ponad 34%.

10. Bezrobotni ze względu na czas pozostawania bez pracy

Lp.	Czas pozostawania bez pracy	2018	Udział %	2019	Udział %	2020	Udział %
1.	do 1 miesiąca	20	7%	27	10%	20	6%
2.	od 1 do 3 miesięcy	56	19%	63	24%	51	16%
3.	od 3 do 6 miesięcy	40	13%	27	10%	51	16%
4.	od 6 do 12 miesięcy	44	14%	29	11%	62	20%
5.	od 12 do 24 miesięcy	46	15%	41	15%	46	15%
6.	powyżej 24 miesięcy	96	32%	81	30%	86	27%
Razem		302	100%	268	100%	316	100%

Zródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Nakle nad Notecią.

Najwięcej zarejestrowanych jest bezrobotnych, których czas pozostawania bez pracy jest powyżej 24 miesięcy. Tendencja z lat 2018-2020 jest malejąca, ale odsetek tych osób i tak jest bardzo duży.

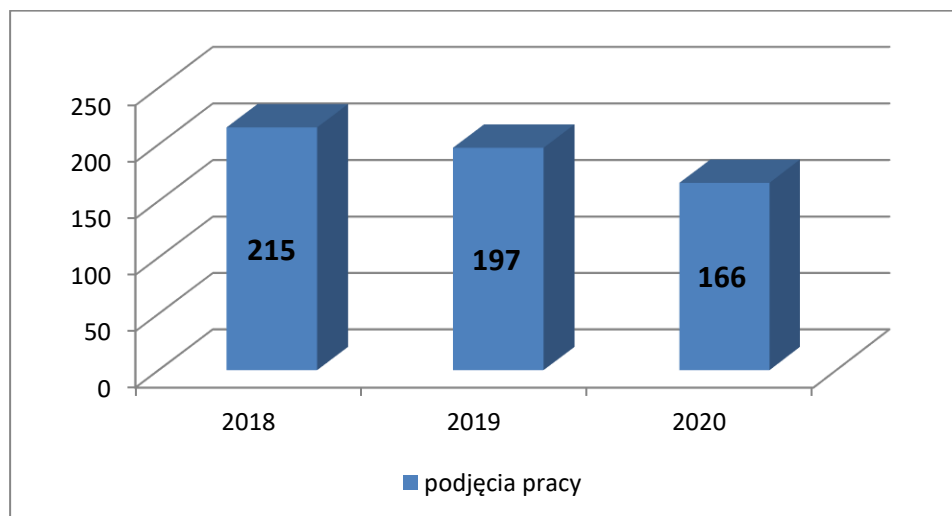
11. Bezrobotni ze względu na posiadany staż pracy

Lp.	Czas pozostawania bez pracy	2018	Udział %	2019	Udział %	2020	Udział %
1.	do 1 roku	43	14%	39	15%	61	19%
2.	od 1 do 5 lat	109	36%	99	37%	109	34%
3.	od 5 do 10 lat	51	17%	38	14%	47	15%
4.	od 10 do 20 lat	44	15%	51	20%	51	17%
5.	od 20 do 30 lat	16	5%	12	4%	16	5%
6.	30 lat i więcej	2	1%	4	1%	7	2%
7.	bez stażu pracy	37	12%	25	9%	25	8%
Razem		302	100%	268	100%	316	100%

Zródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Nakle nad Notecią

Z tabeli wynika że ponad 34% osób pozostających bez pracy, to osoby posiadające staż pracy z przedziału od 1 do 5 lat.

Wykres 1. Podjęcia pracy przez osoby bezrobotne (gmina Sadki) w latach 2018 – 2020

Zródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Nakle nad Notecią.

Tabela 12. Formy aktywizacji osób bezrobotnych w roku 2020

Lp	Formy wsparcia	2020
1.	Liczba osób skierowanych do robót publicznych	4
2.	Liczba osób skierowanych do prac interwencyjnych	0
3.	Liczba skierowanych osób na staż	26
4.	Jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej	4
5.	Wyposażenie lub doposażenie stanowisk pracy	3
6.	Prace społecznie użyteczne	10
7.	Krajowy Fundusz Szkoleniowy	2
8.	Doradztwo zawodowe	53
	Razem	102

Zródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Nakle nad Notecią

2.2. Rolnictwo.

Gmina Sadki jest typowo rolniczą gminą. Naturalnym bogactwem jest ziemia, szczególnie łąki nadnoteckie, które stwarzają warunki do rozwoju hodowli bydła mlecznego i mięsnego. Są one także ostoją ptactwa i zwierzyny łownej. Mogą być magnesem przyciągającym turystów szukających wypoczynku w zakątkach, do których nie dotarły jeszcze skutki cywilizacji.

Powierzchnia ogólna: 15 369 ha w tym:

Użytki rolne: 11 313ha

Grunty orne: 8 864 ha

Sady: 133 ha

Łąki trwałe: 1 980 ha

Pastwiska trwałe: 336 ha

Lasy i grunty leśne: 2 345 ha

Grunty pozostałe pod zabudowaniami, podwórzami, drogami, wodami, itp. : 1 711 ha

Gospodarstwa indywidualne :

Powierzchnia ogólna: 8 346 ha

Użytki rolne: 7 586 ha

Grunty orne: 5 923 ha

Sady: 81 ha

Łąki trwałe: 1 431 ha

Pastwiska trwałe: 151 ha

Lasy i grunty leśne: 233 ha

Grunty pozostałe pod zabudowaniami, podwórzami, drogami, wodami, itp.: 527 ha

Pozostała powierzchnia

Powierzchnia ogólna: 7 023ha

Użytki rolne: 3 727ha

Grunty orne: 2941ha

Sady: 52ha

Łąki trwałe: 549ha

Pastwiska trwałe: 185ha

Lasy i grunty leśne: 2 112ha

Grunty pozostałe pod zabudowaniami, podwórzami, drogami, wodami itp.: 1 184ha

Grunty gospodarstw indywidualnych użytkowane są przez 599 rolników w rozbiściu na poszczególne powierzchnie:

do 2,00 ha: 105 gospodarstw	- 17,53%
od 2,00 ha do 5,00 ha : 97 gospodarstw	- 16,20%
od 5,00 ha do 7,00 ha: 34 gospodarstwa	- 5,68%
od 7,00 ha do 10,00 ha : 85 gospodarstw	- 14,19%
od 10,00 ha do 15,00 ha: 102 gospodarstwa	- 17,03%
od 15,00 ha do 30,00 ha :133 gospodarstwa	- 22,20%
od 30,00 ha do 50,00 ha :28 gospodarstw	- 4,67%
pow. 50,00 ha : 15 gospodarstw	- 2,50%

Liczba ciągników w gospodarstwach rolnych prowadzących działalność rolniczą – 701 szt.

Zatrudnienie w rolnictwie:

W gminie około 1200 osób utrzymuje się wyłącznie lub głównie z pracy w swoim gospodarstwie rolnym.

Tabela 13. Zestawienie klas bonifikacyjnych gleb gruntów ornych na terenie gminy Sadki

Gmina	Udział powierzchni według klas bonitacyjnych [%]					
	I	II	III	IV	V	VI
Grunty orne (ha)	0	87,74	4.174,11	3.664,60	772,57	154,94
Grunty orne(%)	0	0,99	47,14	41,39	8,73	1,75

Źródło: Dane Urząd Gminy Sadki

W gminie nie ma ziemi klasy I, dominują grunty klasy III i IV, stanowią one 88,53 % ogólnej powierzchni. Klasa V i VI to 10,48 % . Te dane mają znaczenie, bo z gruntów klasy V i VI nie płaci właściciel podatku rolnego.

Tabela 14. Produkcja zwierzęca na terenie gminy Sadki

Zwierzęta gospodarskie	Liczba pogłowia (szt.)
Pogłowie zwierząt w sztukach dużych (SD)	5.684
- bydło razem	5.598
w tym krowy	2.108
- trzoda chlewna razem	11.445
w tym trzoda chlewna lochy	1.082
- konie	59
- drób ogółem razem	13.082
w tym drób kurzy ogółem	10.350

Źródło: GUS Powszechny Spis Rolny 2010 r.

Na terenie gminy funkcjonują duże gospodarstwa rolne, jak „Sampol” o powierzchni ok. 400 ha, w Dębowie o powierzchni około 700 ha, gospodarstwo Mrozowo o powierzchni ok. 1000 ha, RSP w Sadkach o powierzchni ok. 900 ha.

2.3. Działalność gospodarcza

Według danych z początku grudnia 2021 roku zawartych w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej (CEIDG) ilość zarejestrowanych podmiotów gospodarczych, które mają główne miejsce wykonywania działalności na terenie gminy Sadki obejmowała 290 wpisów. Są to wpisy o statusie innym niż wykreślony.

Do przeważających rodzajów działalności gospodarczej na terenie gminy Sadki należy zaliczyć: usługi ogólnobudowlane, handel, transport drogowy towarów, konserwacja i naprawa pojazdów samochodowych.

Tabela 14. Spis Działalności gospodarczej w gminie Sadki

Wyszczególnienie	Liczba działalności
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	9
Przetwórstwo przemysłowe	41
Budownictwo	78
Handel hurtowy i detaliczny: naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	55
Transport i gospodarka magazynowa	29
Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	6
Informacja i komunikacja	4
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	8
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	1
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	15
Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	6
Edukacja	4
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	11
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	4
Pozostała działalność usługowa	7

Źródło: Dane Urzędu Gminy w Sadkach

2.4. Zasoby mieszkaniowe

O jakości życia mieszkańców w znacznym stopniu decydują warunki mieszkaniowe. Gmina Sadki charakteryzuje się budownictwem jednorodzinym. Corocznie zwiększa się liczba mieszkań. Właścicielami zasobów mieszkaniowych są: właściciele prywatni, wspólnoty mieszkaniowe, zakłady pracy, gmina.

W 2020 roku w gminie Sadki oddano do użytku 14 mieszkań. Na każdych 1000 mieszkańców oddano więc do użytku 1,93 nowych lokali. Jest to wartość znacznie mniejsza od wartości dla województwa kujawsko-pomorskiego oraz znacznie mniejsza od średniej dla całej Polski. Całkowite

zasoby mieszkaniowe w gminie Sadki to 1 880 nieruchomości. Na każdym 1000 mieszkańców przypada zatem 259 mieszkań. Jest to wartość znacznie mniejsza od wartości dla województwa kujawsko-pomorskiego oraz znacznie mniejsza od średniej dla całej Polski. 100,0% mieszkań zostało przeznaczonych na cele indywidualne. Przeciętna liczba pokoi w nowo oddanych mieszkaniach w gminie Sadki to 5,79 i jest znacznie większa od przeciętnej liczby izb dla województwa kujawsko-pomorskiego oraz znacznie większa od przeciętnej liczby pokoi w całej Polsce. Przeciętna powierzchnia użytkowa nieruchomości oddanej do użytkowania w 2020 roku w gminie Sadki to 124,10 m² i jest znacznie większa od przeciętnej powierzchni użytkowej dla województwa kujawsko-pomorskiego oraz znacznie większa od przeciętnej powierzchni nieruchomości w całej Polsce. Biorąc pod uwagę instalacje techniczno-sanitarne 97,66% mieszkań przyłączonych jest do wodociągu, 94,20% nieruchomości wyposażonych jest w ustęp spłukiwany, 91,97% mieszkań posiada łazienkę, 79,15% korzysta z centralnego ogrzewania, a 0,00% z gazu sieciowego.

Tabela 16. Mieszkania w gminie Sadki

Lp	Wyszczególnienie	2018	2019	2020
1.	Liczba mieszkań	1870	1880	1894
2.	Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m ²	81,40	81,60	81,60

Zródło: www.polskawliczbach.pl

Bezpośrednią miarą aktywności społeczności lokalnej w zakresie mieszkalnictwa jest ilość pozwoleń na budowę. Stanowią one o rozmiarach nowego budownictwa mieszkaniowego. Poniższa tabela zawiera dane odnośnie pozwoleń na budowę.

Tabela 17. Pozwolenia na budowę 2018-2020

Rodzaj inwestycji	2018	2019	2020
Budynki mieszkalne jednorodzinne	19	9	12
Rozbudowa, przebudowa, nadbudowa, wykonanie robót budowlanych w istniejących budynkach mieszkalnych	7	3	3
Zmiana sposobu użytkowania budynków niemieszkalnych na cele mieszkalne	2	0	1
Budynki gospodarcze i garażowe (służące budownictwu mieszkaniowemu)	3	3	0
Budynki inwentarskie i gospodarstw rolnych (w tym inne obiekty np. silosy, zbiorniki, wiaty na maszyny)	14	7	3
Budynki produkcyjno – magazynowe	4	2	1
Budynki handlowo – usługowe	0	0	1

Zródło: <https://pow-nakielski.rbip.mojregion.info/archiwum/>

W okresie 2018- 2020 wydano dla terenu gminy Sadki 40 pozwoleń na budowę budynków mieszkalnych jednorodzinnych. W kategorii rozbudowa, przebudowa w istniejących budynkach mieszkalnych, zezwoleń wydano 13. W 2018 roku złożono 2 wnioski o przydział lokali socjalnych, w 2019 – 5 wniosków, natomiast w 2020 – 1. Gmina Sadki opłaca czynsze za trzech najemców z tytułu braku lokali socjalnych.

2.5. Infrastruktura techniczna

Poziom rozwoju infrastruktury technicznej w gminie Sadki jest następujący: istnieje sieć wodociągowa, dalszych inwestycji wymaga sieć kanalizacyjna oraz oczyszczalnie przydomowe. Brak jest sieci gazowej.

Dane szczegółowe na temat infrastruktury technicznej w gminie przedstawia poniższe zestawienie:

1.Sieć wodociągowa

długość czynnej sieci wodociągowej (w km)	104,2
Ilość podłączonych budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	1.273;
Liczba odbiorców	1.954;

2.Sieć kanalizacyjna

- długość czynnej sieci kanalizacyjnej (w km) 28,2
- liczba odbiorców 742

3.Sieć drogowa w km

189,98

a) Drogi krajowe:

Na terenie Gminy Sadki przebiega odcinek drogi krajowej nr 10 o długości 12,537 km relacji Ruda – Lubaszcz.

b) Drogi wojewódzkie:

Nie występują.

c) Drogi powiatowe:

Przez obszar Gminy Sadki przebiega 11 dróg powiatowych o łącznej długości 64,713 km dróg powiatowych w tym:

- 41,881 km o nawierzchni bitumicznej
- 22,832 km o nawierzchni gruntowej oraz tłuczniowej.

Drogi gminne:

Infrastrukturę komunikacyjną Gminy Sadki stanowi również 90 dróg gminnych o całkowitej długości 111,688 km.

Drogi mają zróżnicowaną nawierzchnię w szczególności:

➤ asfaltowa	20,027 km
➤ tłuczniowa	27,442 km
➤ żużłowa, żwirowa	39,093 km
➤ betonowej	1,313 km
➤ z kostki brukowej	1,781 km
➤ drogi gruntowe	22,032 km

Źródło: Dane Urząd Gminy Sadki

Na terenie gminy Sadki sieć drogową stanowią: droga krajowa, drogi powiatowe i gminne (z nawierzchnia asfaltową, z kamienia wapiennego, drogi żużłowe, betonowe oraz gruntowe. Stan techniczny dróg jest zróżnicowany. Główną sieć połączeń drogowych w gminie stanowią drogi powiatowe i gminne.

2.6. Edukacja, kultura, sport

Jednym zadań własnych gminy jest zaspokojenie potrzeb edukacyjnych na podstawie ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym. Gmina prowadzi publiczne przedszkole, szkoły podstawowe. Zgodnie z art. 17 ust. 3 ustawy o systemie oświaty – organizowany jest bezpłatny dowóz uczniów ze szkół podstawowych i gimnazjów Korzystać mogą z niego uczniowie mieszkający w odległości ponad 3 km – dotyczy to uczniów klas I-IV i ponad 4 km w przypadku

uczniów klas V-VIII. Dowóz uczniów niepełnosprawnych jest także obowiązkowym zadaniem gminy. Na terenie gminy mamy następujące placówki oświatowe:

1. Szkoła Podstawowa w Sadkach
2. Przedszkole Gminy Sadki „Dobre Ludki” - z oddziałami w Dębionku i Bninie
3. Filia Szkoły Podstawowej w Dębowie
4. Niepubliczna Szkoła Podstawowa „Żakus” w Anielinach
5. Zespół Szkół Ponadpodstawowych w Samostrzelu/ Zespół Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w Samostrzelu

Tabela 18. Liczba uczniów w przedszkolach, szkołach podstawowych i ponadpodstawowych

Wyszczególnienie	2017/2018	2018/2019	2019/2020
Liczba uczniów w szkołach:			
- przedszkole	158	150	153
- podstawowych	572	566	547
- ponadpodstawowych	289	231	214
Razem	1019	947	914

Źródło: szkoły z terenu gminy

Powiatowe placówki oświatowo wychowawcze.

1. W Zespole Szkół Ponadpodstawowych w Samostrzelu, w którym do roku szkolnego 2017/2018 istniało również gimnazjum, mieściły się również następujące szkoły:

- technikum weterynarii
- technikum architektury krajobrazu
- technikum rolnicze
- zasadnicza szkoła zawodowa

Od stycznia 2021 roku ZSP w Samostrzelu został przekazany Ministerstwu Rolnictwa i stał się szkołą resortową, a we wrześniu 2021 oficjalnie zmienił nazwę na Zespół Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w Samostrzelu. Obecnie kształci uczniów na kierunkach:

Technikum kształące w zawodach:

- Technik weterynarii
- Technik rolnik
- Technik architektury krajobrazu
- Technik turystyki na obszarach wiejskich

Szkoła Branżowa I stopnia kształcąca w zawodach rolniczych:

- mechanik-operator pojazdów i maszyn rolniczych
- ogrodnik
- rolnik

2. Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy istnieje od 1 września 2004 roku i jest placówką resocjalizacyjno – wychowawczą przeznaczoną dla dziewcząt w wieku od 13 do 18 lat. Zapewnia opiekę 60 wychowankom należącym do grup wychowawczych. W skład ośrodka wchodzi szkoła podstawowa i branżowa szkoła I stopnia, która kształci w zawodach: fryzjer, kucharz, krawcowa. Uczennicami podstawówki i SB I stopnia są wychowanki ośrodka. Przy Ośrodku od 2008 roku działa Stowarzyszenie Przyjaciół Młodzieży „Puella”.

Kultura

Kulturą na terenie naszej gminy zajmuje się Gminny Ośrodek Kultury oraz Gminna Biblioteka Publiczna z filią w Radziczu i Dębowie.

1. Gminna Biblioteka Publiczna.

Od 1990 roku jest placówką samorządową. Ma swoją siedzibę w Gminnym Centrum Administracyjno-Kulturalnym w Sadkach od września 2009r. Na sieć biblioteczną składają się: Gminna Biblioteka Publiczna w Sadkach, dwie filie w Dębowie i w Radziczu. Integralną częścią biblioteki jest wypożyczalnia książek i czytelnia, która jest wyposażona w 2 stanowiska komputerowe z dostępem do internetu, oraz w terminal z dostępem do Akademiki. W wypożyczalni znajduje się monitor multimedialny oraz drukarka 3D. Sprzęt zakupiono w 2020 roku, dzięki dotacji z projektu „Kraszewski. Komputery dla bibliotek”. Od 2016 roku nasza biblioteka korzysta też z programu bibliotecznego MAK+. Na koniec 2020 roku wprowadziliśmy 55 % książek do katalogu online. Od września 2019 roku biblioteka wykupiła też dostęp do nowoczesnej platformy dla edukacji i rozwoju IBU-LIBRA. Znajduje się na niej największy zbiór publikacji specjalistycznych, naukowych i popularnonaukowych.

Biblioteka uczestniczy w życiu kulturalnym gminy. Organizuje spotkania rocznicowe, literackie, prezentacje, wystawy, konkursy promujące czytelnictwo oraz czas wolny dzieci i młodzieży w czasie roku szkolnego i wakacji. W 2020 roku biblioteka w ramach zadania „Krajeńskie Impresje” dofinansowanego z Narodowego Centrum Kultury w ramach projektu „EtnoPolska” zorganizowała szereg warsztatów i prelekcji dotyczących Krajin. Na zakończenie aktywni uczestnicy wyjechali na koncert Katarzyny Moś do Filharmonii Pomorskiej.

Tabela 19. Zbiory biblioteczne

Lp	Wyszczególnienie	2018	2019	2020
1	Woluminy	847	931	1200
2.	Czasopisma liczba tytułów	35	50	47

Źródło: Dane GBP Sadki

Tabela przedstawia liczbę książek i czasopism, która systematycznie rośnie.

Tabela 20. Czytelnictwo w gminie Sadki

Lp	Wyszczególnienie	2018	2019	2020
1.	Liczba czytelników w bibliotekach	736	742	611
2.	Liczba wypożyczeń woluminów	15.201	12.717	9.837
3.	Wypożyczenia na 1 mieszkańca w woluminach	2,1	1,7	1,4
4.	Liczba uczestników imprez organizowanych przez bibliotekę.	4142	2.258	2523
5.	Liczba udostępnień na miejscu	2.177	3.993	1.546

Źródło: Dane GBP Sadki

Rok 2020 był bardzo trudnym czasem dla instytucji kultury. Przez większość czasu biblioteka była nieczynna dla czytelników. Pracownicy pracowali w trybie zdalnym. Ta sytuacja wymogła na nas przeniesienie większości wydarzeń do internetu. Głównie do portalu społecznościowego Facebook i Instagram. Prowadzono tam „Subiektywne bibliorecenzje”, gdzie polecane były książki naszym czytelnikom. W trybie online zorganizowano także Tydzień Bibliotek, Tydzień Czytania Dzieciom oraz Narodowe Czytanie „Balladyny” Słowackiego. Powstały nowe promocje książki np.

”Subiektywne bibliorecenzje”. Z tego też wynika spadek czytelnictwa w porównaniu z poprzednimi latami. Ciągłe największą grupę czytelników stanowią dzieci, młodzież, studenci, osoby niezatrudnione w tym emeryci i renciści oraz osoby pracujące.

W 2019 roku Gminna Biblioteka Publiczna w Sadkach pozyskała od Stowarzyszenia „Larix” dwa czytaki dla osób słabowidzących i niewidomych. Od tego roku biblioteka w Sadkach bierze udział w ogólnopolskim projekcie „Mała książka-wielki człowiek”, który skierowany jest do najmłodszych dzieci (3-6 lat).

2. Gminny Ośrodek Kultury.

16 lutego 1989 roku na mocy Uchwały Gminnej Rady Narodowej został utworzony Wiejski Dom Kultury w Sadkach. Siedzibą placówki upowszechniającej kulturę została tzw. „poniatówka” przy ul. Kasztanowej.

Na mocy Uchwały Nr XII/54/2007 Rady Gminy Sadki z dnia 22 listopada 2007 roku przekształcono gminną jednostkę organizacyjną pn. „Wiejski Dom Kultury w Sadkach” w samorządową instytucję kultury. Posiada ona osobowość prawną oraz samodzielnie gospodaruje przydzielonym i nabytym mieniem.

Dnia 21 września 2009 roku oddano do użytku obiekt Gminnego Centrum Administracyjno-Kulturalnego w Sadkach przy ulicy Strażackiej 11, gdzie nową siedzibę otrzymał również Wiejski Dom Kultury.

Uchwałą Rady Gminy Sadki z dnia 25 marca 2010 roku zmieniono nazwę Wiejskiego Domu Kultury na „Gminny Ośrodek Kultury w Sadkach”.

Struktura Gminnego Ośrodka Kultury w Sadkach

- Gminny Ośrodek Kultury w Sadkach, ul. Strażacka 11,
- Centrum Kształcenia „Wioska internetowa – kształcenie na odległość w terenach wiejskich” w Dębowie,
- Kompleks boisk „Orlik”,
- Świetlice wiejskie w miejscowościach: Bnin, Jadwiżyn, Łodzia, Mrozowo, Kraczkki, Radzicz, Dębionek, Samostrzel i Śmielin – zajęcia świetlicowe.

Gminny Ośrodek Kultury w Sadkach służy mieszkańcom zapewniając im jak najszersze uczestnictwo w kulturze. Dzięki sieci świetlic wiejskich można dotrzeć do szerokiej grupy odbiorców. Różnorodna i ciągle wzbogacana oferta skierowana jest do osób w każdym wieku.

Animujemy szeroko rozumiany ruch kulturalny. Wspieramy tradycje regionalne poprzez organizowanie konkursów i przeglądów, a także warsztatów rzemiosła artystycznego. Prace lokalnych twórców eksponujemy w czasie cyklicznych wystaw.

Pieczołowitą troską otaczane są dzieci i młodzież. Zajęcia prowadzone w Gminnym Ośrodku Kultury kształtują wrażliwość młodych ludzi i pozwalają im znaleźć właściwą dla nich formę artystycznej ekspresji. Możliwość prezentacji swoich dokonań mają podopieczni GOK podczas wernisaży i wystaw pokonkursowych.

Nie zaniedbujemy propagowania i poszerzania wiedzy o możliwościach jakie dają multimedia. Umożliwiamy bezpłatny dostęp do Internetu w Centrum Kształcenia w Dębowie organizujemy kursy doskonalące umiejętności korzystania z różnorodnych programów komputerowych.

Wraz z partnerami wspierany jest zdrowy styl życia organizując festyny, pikniki, wycieczki rowerowe i inne formy czynnej rekreacji. Jesteśmy otwarci na nowe inicjatywy, wspierając działania na rzecz lokalnej społeczności.

Oferta na rok kulturalno - oświatowy 2020/2021 obejmuje:

- Zajęcia dla dzieci
- Koło twórcze,

- Koło ceramiczne,
- Rytmika dla smyka (od 3 do 5 roku życia),
- Taneczne wygibasy (od 6 roku życia),
- Koło teatralne,
- Dziecięcy Zespół Folklorystyczny „Jabłoneczka”.
- Zajęcia dla młodzieży i osób dorosłych
- Koło ceramiczne
- Spotkania Sztuk Różnych
- Aerobik
- Aerobik dla seniora
- Pilates
- Zumba
- Zespół Folklorystyczny „Sadkowanie”

Oferta zajęć jest różna na dany rok kulturalno-oświatowy i dostosowana do oczekiwań społeczności. Zajęcia są bezpłatne – finansuje je Gminny Ośrodek Kultury w Sadkach.

Działalność Gminnego Ośrodka Kultury w Sadkach, to głównie organizowanie i współorganizowanie wycieczek autokarowych, wycieczek rowerowych, imprez na Sali widowiskowej, spotkań integracyjnych i edukacyjnych, teatrzyków, zajęć edukacyjnych, plastycznych i integracyjnych, warsztatów dla dzieci, konkursów, warsztatów dla dorosłych, koncertów, imprez plenerowych, imprez patriotycznych, akcji online.

Gminny Ośrodek Kultury w Sadkach organizuje szereg wydarzeń cyklicznych np.: Światowy Dzień chorego, Dzień Dziecka w Gminie Sadki, Dożynki, Spotkanie Mikołajkowe, Koncert kolęd, pastorałek i nie tylko..., Letni Koncert Organowy, Koncert Papieski, Gminny Konkurs Recytatorski, Nutki z Wiśniowego Sadu”- Gminny Konkurs Piosenki, Jesienny Turniej Szachowy, Gminny Konkurs Plastyczny „Kartka Świąteczna”, Powiatowo-Gminny konkurs rękodzieła „Z kuferka babuni”.

Gminny Ośrodek Kultury w Sadkach realizuje szereg różnych projektów. 10 seniorów brało udział w odbywającym się w Gminnym Ośrodku Kultury w Sadkach projekcie „Akademia Aktywności w gminie Sadki – razem możemy więcej”. Projekt dofinansowano ze środków aktywności zmierzających do aktywizacji społecznej mieszkańców gminy Sadki wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu. W ramach Akademii zostało przewidzianych kilka typów zajęć:

- wsparcie psychologiczne, opierające się na zajęciach grupowych oraz indywidualnych,
- rozwój zainteresowań (nauka języka angielskiego, florystyka, nowoczesne gotowanie, trening pamięci),
- wsparcie prozdrowotne (fizjoterapia i pilates),
- wyjazdy integracyjno-edukacyjne (do Chełmna, do Opery Nova w Bydgoszczy, do teatru w Toruniu, trzydniowy nad Zalew Koronowski).

Dzięki współpracy ze Stowarzyszeniem Lokalnej Grupy Rybackiej „Nasza Krajna i Pałuki” 30 osób z gminy Sadki uczestniczyło w 3 warsztatach rękodzielniczych pt. „Łączy nas rękodzieło”. Ich ideą było wskazanie mieszkańcom różnorodnych możliwości spędzania wolnego czasu przy wykorzystaniu warsztatów rękodzielniczych.

10 dzieci mogła uczestniczyć w projekcie „Sieć na kulturę”, był to cykl zajęć z zakresu dziennikarstwa.

Z Narodowego Centrum Kultury w ramach programu EtnoPolska 2020 na zadanie „Krajną oczarowani” pozyskaliśmy 46 000,00 zł. Celem zadania było przypomnienie, odtworzenie i upowszechnienie wiedzy o tradycyjnych zwyczajach związanych z dożynkami na Krajnie. W realizację zadania zaangażowane zostały grupy zrzeszające osoby kultywujące tradycje lokalne i regionalne: Koła Gospodyń Wiejskich i Zespół Folklorystyczny „Sadkowanie” i Dziecięcy Zespół Folklorystyczny „Jabłoneczka”. W ramach projektu zorganizowano seminarium, warsztaty

rękodzielnicze i kulinarne, przygotowano widowiska plenerowego - obrzędu pt. "Krajeńskie Dożynki", przeprowadzono konkursy na tradycyjny wieniec i chleb dożynkowy. Podsumowaniem zadania było wydanie publikacji w postaci katalogu zawierającego materiały szkoleniowe pozyskane w trakcie seminarium i warsztatów, oraz materiały dokumentujące widowisko obrzędowe i konkursy. Działalność Centrum Kształcenia w Dębowie.

Działanie Centrum Kształcenia ma charakter edukacyjny, rozrywkowy i informacyjny. Przeznaczone jest dla użytkowników z terenów wiejskich, którzy korzystają z usług całkowicie bezpłatnie. Centrum Kształcenia w Dębowie przez cały czas służy pomocą nie tylko dzieciom i młodzieży, ale także osobom dorosłym. Można tam skorzystać z Internetu i wydrukować potrzebne informacje do szkoły, pracy np.: formularze, wnioski.

Działalność realizowana na ORLIKU

Dla chętnych dziewcząt i chłopców ze szkół podstawowych, oraz ponadpodstawowych odbywały się regularne zajęcia piłki siatkowej, nożnej i tenisa ziemnego, zgodnie z aktualnymi obostrzeniami pandemicznymi. Kompleks sportowy Orlik jest udostępniany Szkole Podstawowej w Sadkach na zajęcia wychowania fizycznego. Kompleks sportowy Orlik udostępniono Nakielskiemu Stowarzyszeniu Promocji Sportu MEZAR w celu organizacji zajęć ogólnorozwojowych z elementami treningu piłkarskiego dla dzieci i klubowi GLZS. Na Orliku odbywają się różne imprezy sportowo-rekreacyjne.

Wizja.

Gminny Ośrodek Kultury w Sadkach będzie placówką, do której mieszkańcy będą chętnie wchodzić, a niechętnie z niej wychodzić. Stanie się ostoją dla osób spragnionych kultury i platformą dla grup mieszkańców chcących się rozwijać. Będzie bazą pomysłów i warsztatem umożliwiającym realizację ciekawych i cennych inicjatyw kulturalnych i społecznych.

Misja.

Misją GOK jest rozwój kultury, przekazywanie wartości i umiejętności oraz zachowanie wielokulturowego dziedzictwa i tradycji. Istniejemy po to, aby pobudzać w ludziach chęć do działania i obcowania z kulturą. Mieszkańcy są naszym potencjałem a ich pomysły naszym mechanizmem napędowym. Chcemy sprzyjać ich rozwojowi osobistemu i tworzyć warunki do integracji.

3. Świetlice wiejskie

Świetlica to budynek lub pomieszczenie przeznaczone do spędzania czasu wolnego, rekreacji, rozwijania zainteresowań a także integracji lokalnych społeczności. W świetlicach wiejskich mają swoje miejsca Koła Gospodyń Wiejskich, które są organizatorami życia kulturalnego, aktywizują miejscową społeczność lokalną. W gminie Sadki działają Koła Gospodyń Wiejskich w następujących miejscowościach: Bnin, Jadwizyn, Dębowo, Liszkówko, Łodzia, Mrozowo, Śmielin, Kraczk, Radzicz, Dębionek.(w tych wsiach są również świetlice wiejskie).

Obiekty sportowe i place zabaw

1.Orlik – obiekt sportowo-rekreacyjny

Celem realizacji programu jest przeciwdziałanie poprzez sport agresji i patologii wśród dzieci i młodzieży, zabezpieczanie czasu wolnego, poprawa sprawności fizycznej, kształtowanie nawyków systematycznego uprawiania sportu, wyrabianie świadomości troski o zdrowie. Propozycje dotyczą nauczania podstawowych elementów techniczno-taktycznych piłki koszykowej, piłki nożnej, piłki ręcznej, piłki siatkowej, tenisa ziemnego, kometce w oparciu o programy nauczania wychowania fizycznego. Zadaniem jest wyposażenie uczestników w podstawową wiedzę teoretyczną o przepisach gry, nauczyć podstawowych umiejętności technicznych, które uczestnicy będą wykorzystywać w formach gry uproszczonej lub szkolnej realizowanej codziennie na boiskach w czasie zajęć przedpołudniowych.

2. Boisko sportowe w Sadkach i poszczególnych wsiach
3. Ścieżka sportowo-przyrodnicza w Anielinach. Wykonana przez mieszkańców Anielin i Łodzi w ramach grantu otrzymanego przez Stowarzyszenie „Żakus”. Na trasie długości – ok. 1,5 km ustawionych jest 11 stacji z przyrządami do ćwiczeń gimnastycznych.
4. Place zabaw w poszczególnych wioskach .

Obiekty kultu religijnego

1. Kościoły.

Na terenie gminy funkcjonują cztery kościoły parafialne, w: Dębowie, Radliczu, Sadkach i Śmielinie.

2. Kaplice.

Znajdują się w następujących miejscowościach: Dębionek, Kraczkki, Mrozowo i Samostrzel.

3. Cmentarze.

Mają charakter parafialnych i są zlokalizowane w następujących miejscowościach: Dębowo, Radlicz i Sadki.

Organizacje pozarządowe.

1. Towarzystwo Kulturalne Gminy Sadki - zawiązane w 1995 roku. Inicjuje i organizuje różnorodne formy życia kulturalnego. Propaguje historię, kulturę, sztukę i obyczaje regionów. Jest popularyzatorem sztuki, w tym ludowej i folkloru regionu. Organizuje i koordynuje imprezy kulturalne: pikniki, festyny ludowe, spotkania z piosenką, święto miłośników Gminne Dożynki.

2. Stowarzyszenie Kobiet Na Rzecz Środowiska Wiejskiego – powstałe w 1999 roku. Rozwija umiejętności organizacyjne kobiet. Ma na celu społeczną i polityczną aktywizację kobiet wiejskich. Dąży do zmiany postaw kobiet wiejskich wobec problemów zdrowotnych, przemocy w rodzinie, profilaktyki uzależnień. Realizuje programy, m.in. Program „Student z naszej wsi” służący pozyskiwaniu środków na stypendia dla studiującej młodzieży z gminy Sadki.

3. Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Wsi Anieliny i Łódzia „ŻAKUS” – powstałe w 2001 roku. Jest organem prowadzącym dla pierwszej w powiecie nakielskim niepublicznej szkoły podstawowej. Organizuje imprezy kulturalne i sportowe. Wyróżnia się aktywnością z zakresie pozyskiwania grantów na realizację szeregu projektów.

4. Stowarzyszenie Kulturalno-Społeczne Na Rzecz Rozwoju Wiosek Parafii P.W. Św. Michała Archanioła w Dębowie – założone w 2004 roku. Organizuje imprezy sportowe i kulturalne.

6. Gminny Ludowy Zespół Sportowy. Jest organizatorem sportu masowego. Pod jej sztandarem działa drużyna piłkarska GLZS Sadki.

7. Stowarzyszenie Przyjaciół Młodzieży „Puella” powstało w Młodzieżowym Ośrodku Wychowawczym w Samostrzelu w 2008 roku. Swoje działania ukierunkowuje na wyrównywanie różnic edukacyjnych, kulturowych, społecznych młodzieży, która może być zagrożona demoralizacją. Ponadto chce: przygotowywać młodych ludzi do pełnienia ról społecznych, upowszechniać sport, rekreację oraz turystykę czyli promować zdrowy styl życia wolny od nałogów przemocy, podejmować działania mające zachowywać dziedzictwo kulturowe.”

8. Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów, Zarząd Koła nr 4 w Sadkach

Związek zrzesza emerytów i rencistów m.in. w celu:

- poprawy ich warunków socjalno-bytowych,
- organizowania życia kulturalnego i artystycznego,
- reprezentowanie interesów wobec organów władzy i administracji .

9. Stowarzyszenie Kół Gospodyń Wiejskich Gminy Sadki

Celem m.in. jest:

- aktywizacja i promowanie kobiet w życiu społecznym, gospodarczym i kulturalnym,

- działania na rzecz podnoszenia kwalifikacji kobiet w celu uzyskania alternatywnych źródeł dochodu,
- podejmowanie działań integrujących kobiety z różnych środowisk,
- propagowanie i pielęgnacja tradycji regionalnych,
- praca na rzecz dzieci i młodzieży,
- podejmowanie i wspieranie działań w zakresie zwalczania patologii,
- współpraca na rzecz wspierania działalności świetlic wiejskich, środowiskowych i terapeutyczno-wychowawczych.

10. Koła Gospodyń Wiejskich korzysta z praw organizacji pozarządowych od 2018 roku. W naszej gminie znajdują się one w: Anielinach, Bninie, Dębionku, Dębowie, Jadwiżynie, Kraczkach, Liszkówku, Łodzi, Radziczu, Sadkach, Samostrzelu i Śmielinie.

11. Ochotnicza Straż Pożarna w Anielinach, Bninie, Jadwiżynie i Sadkach

12. Kreatywni dla Dębowa i okolic. Obecne w życiu naszej gminy od 2018 roku.

2.7. Ochrona zdrowia

W gminie Sadki funkcjonuje NZOZ Medicus sp. z o.o. W skład przychodni wchodzi:

- poradnia ogólna,
- gabinet zabiegowy,
- poradnia dziecięca,
- gabinet zabiegowy poradni dziecięcej,
- środowisko,
- medycyna szkolna,
- specjalistyka :
 - stomatologia
 - poradnia „K”
 - rehabilitacja

Tabela 21. Pacjenci, porady lekarskie i skierowania

Lp	Wyszczególnienie	2018	2019	2020
1.	Liczba pacjentów	5301	5272	5256
2.	Ilość udzielonych porad lekarskich	22004	18150	17161
3.	Ilość skierowań do specjalistów	2945	2873	1748
4.	Ilość skierowań na badania krwi	2411	2553	1826

Źródło: Dane NZOZ Medicus sp. z o.o. (w przybliżeniu)

2.8 Bezpieczeństwo publiczne

O bezpieczeństwo mieszkańców gminy Sadki dba Posterunek Policji oraz Straż Gminna. Posterunek Policji funkcjonuje od 14 lipca 2020 r. Zadania do 13 lipca 2020 r. prowadził Komisariat Policji w Mroczy.

Tabela 22. Wykaz przestępstw na terenie gminy.

Wyszczególnienie	2018	2019	2020
- przeprowadzone interwencje	461	367	363
- nałożone mandaty karne	287* (*dane dla 2 gmin)	310* (*dane dla 2 gmin)	408* (*dane dla 2 gmin) PP Sadki 54 (od lipca 2020)
- wykonane patrole przyszkolne	159* (*dane dla 2 gmin)	133* (*dane dla 2 gmin)	20 (PP Sadki)
Zatrzymania:			
- osoby poszukiwane	8	12	8
- pijanych kierowcy	15	15	5
- sprawców rozbojów	0	0	1
- sprawców kradzieży mienia	0	0	0

Źródło: Dane Posterunek Policji w Sadkach

Tabela 23. Ilość wykroczeń

Wyszczególnienie	2018	2019	2020
- postępowania w trybie wykroczeń	1056* (*łączna liczba ujawnionych wykroczeń dla 2 gmin: pouczenia, mandaty, wnioski)	950* (*łączna liczba ujawnionych wykroczeń dla 2 gmin: pouczenia, mandaty, wnioski)	1776* (*łączna liczba ujawnionych wykroczeń dla 2 gmin: pouczenia, mandaty, wnioski) 471 (PP Sadki)
- skierowane sprawy do Sądu Rejonowego z wnioskiem o ukaranie sprawcy czynu	196* (*dane dla 2 gmin)	176* (*dane dla 2 gmin)	195* (*dane dla 2 gmin) 76 (PP Sadki)

Źródło: Dane Posterunek Policji w Sadkach

Tabela 24. Przestępstwa i kradzieże na terenie gminy Sadki w latach 2018-2020

Wyszczególnienie	Przestępstwa wszczęte 2018	Przestępstwa wszczęte 2019	Przestępstwa wszczęte 2020
Przestępstwa ogółem	104	113	87
Przestępstwa o charakterze kryminalnym	72	60	49

Kradzieże z włamaniem	4	6	4
Kradzież cudzej rzeczy	8	5	5
Nietrzeźwi kierowcy	41	38	21

Źródło: Dane Posterunek Policji w Sadkach

W 2018 r. funkcjonariusze KP Mrocza przeprowadzili 461 interwencji, w tym 134 interwencji domowych, w trakcie których w 13 przypadkach podjęto czynności w ramach procedury Niebieskiej Karty. W 2019 r. funkcjonariusze KP Mrocza przeprowadzili 367 interwencji, w tym 101 interwencji domowych, w trakcie których w 15 przypadkach podjęto czynności w ramach procedury Niebieskiej Karty. Natomiast w 2020 r. przeprowadzono 363 interwencji (KP Mrocza, PP Sadki), w tym 113 interwencji domowych, w których 13 przypadkach wszczęto procedurę Niebieskiej Karty (9 Niebieskich Kart sporządzono w trakcie funkcjonowania PP Sadki).

Straż Gminna

Straż Gminna została utworzona w 1997 r. do ochrony porządku publicznego na terenie Gminy Sadki. Kadra to komendant i 3 strażników. Skuteczność działania Straży poparta jest jej współdziałaniem z wieloma innymi organami, instytucjami i organizacjami pozarządowymi, w tym przede wszystkim z Policją, Pogotowiem Ratunkowym, Państwową Strażą Pożarną, Ochotniczymi Strażami Pożarnymi, Urzędem Gminy, Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej, Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Radnymi, Sołtysami, Sądem Rejonowym, Komunalnym Przedsiębiorstwem Wodociągów i Kanalizacji, Rejonem Energetycznym, Zarządami Dróg Krajowych i Powiatowych, firmami telekomunikacyjnymi, Nadleśnictwem, Strażą Leśną, Punktem czasowego przetrzymywania wyłapanych bezpańskich zwierząt, Schroniskiem dla zwierząt, Lekarzem weterynarii.

Wspólnie z Policją, jak również samodzielnie przeprowadzane są akcje prewencyjne mające na celu poprawę bezpieczeństwa w gminie: „Bezpieczna droga do szkoły”, „Bezpieczne wakacje”, „Bezpieczne ferie”, „Bezdomni”, „Bezpieczne weekendy”, „Bezpieczne powroty”, „Działania ZNICZ”, przeprowadzanie dzieci przez przejścia dla pieszych w drodze do i ze szkoły.

Zakres zadań które wykonuje Straż Gmina wynikają z ustaw i aktów prawa miejscowego. Straż najczęściej skupia się na działaniach profilaktycznych i prewencyjnych.

Tabela 25. Wybrane działania Straży Gminnej w latach 2018-2020

Lp	Wyszczególnienie	2018	2019	2020
1.	Liczba przeprowadzonych służb	403	436	451
2.	Pouczenia	269	259	230
3.	Liczba osób ukaranych mandatami karnymi	27	28	22
4.	Łączna kwota mandatów	2800,00	3500,00	2950,00
5.	Liczba wylegitymowanych osób	170	83	65
6.	Osoby nietrzeźwe	11	10	10
7.	Przeprowadzanie dzieci przez przejścia dla pieszych w drodze do i ze szkoły	815	1116	440

8.	Kontrole gospodarstw domowych pod kątem zgodności deklaracji na wywóz odpadów komunalnych	27	61	-
9.	Kontrole posesji pod kątem spalania odpadów w piecach	10	77	16
10.	Kontrole dotyczące przestrzegania przepisów porządkowych	266	238	35
11.	Zabezpieczenie miejsc popełnienia przestępstwa, wykroczenia itp.	9	4	22
12.	Zabezpieczenie miejsc kolizji i wypadków drogowych oraz pożarów	8	8	15
13.	Interwencje domowe (wspólnie z Policją)	29	27	24
14.	Interwencje dotyczące zakłócania ładu i porządku publicznego	255	272	309
15.	Konwój środków pieniężnych	295	293	184
16.	Odłowione bezpańskie psy	40	22	21
17.	Mandaty za nieprawidłowe przetrzymywanie psów	24	15	14
18.	Kontrola miejsc przebywania osób bezdomnych	b/d	16	15

Straż Gminna w ramach podejmowanych działań stosuje zarówno prewencyjne, jak i represyjne metody pracy. Zakres jej działań odpowiada wprost generalnej funkcji gminy jako podstawowej jednostki samorządu terytorialnego polegającej na zaspokajaniu zbiorowych potrzeb mieszkańców, w tym także w zakresie utrzymania porządku publicznego.

Straż podejmuje szereg istotnych działań, których efekty bez wątpienia przyczyniają się do poprawy stanu ładu i porządku publicznego w gminie.

Ochrona przeciwpożarowa

Na terenie gminy Sadki funkcjonują 4 jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych. Jednostki w Sadkach i Jadwiżynie działają w ramach Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego .

Tabela 26. Liczba członków OSP w latach 2018-2020

Lp	Wyszczególnienie	2018	2019	2020
1.	Liczba członków	146	153	157
2.	Liczba młodzieżowych drużyn pożarniczych	8	7	6
3.	Liczba członków młodzieżowych drużyn	60	70	65

Na wyposażeniu jednostek OSP znajduje się podstawowy sprzęt niezbędny do prowadzenia akcji ratowniczo-gaśniczych.

Tabela 27. Sytuacja pożarowa na terenie gminy Sadki

Lp	Wyszczególnienie	2018	2019	2020
1.	Ogółem zdarzeń	119	126	74
	w tym pożary	35	64	15
	w tym miejscowe zagrożenia	80	60	57
	w tym fałszywe alarmy	4	2	2

Tabela 28. Konkursy i zawody w latach 2018-2020

Lp	Wyszczególnienie	Ilość uczestników		
		Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020
1	Gminne zawody sportowo-pożarnicze	105	112	Nie zorganizowano ze względu na pandemię
2	Eliminacje gminne ogólnopolskiego turnieju wiedzy pożarniczej „Młodzież zapobiega pożarom”	26	17	Nie zorganizowano ze względu na pandemię
3	Konkurs plastyczny „Zapobiegajmy pożarom”	75	32	Nie zorganizowano ze względu na pandemię

Ochotnicze Straże Pożarne w swoich szeregach skupiają dobrze wyszkolonych ratowników, na podkreślenie zasługuje dobra praca z młodzieżą. Strażacy udzielają się społecznie, przyczyniają się do aktywizacji życia społecznego w swoich środowiskach, wpływają na pozytywny wizerunek społeczności lokalnych.

2.9. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (GKRPA)

Spółeczna komisja działająca na podstawie ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, utworzona przez zespół ludzi, których zadaniem jest realizacja zadań tejże ustawy. Podstawowym zadaniem komisji jest prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu, a w szczególności zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla takich osób. Komisja rozwiązywania problemów alkoholowych powoływana jest przez Wójta. Komisja posiada przewodniczącego i sekretarza którzy kierują posiedzeniami komisji. Ustawa nie precyzuje liczby członków, składu komisji oraz obowiązkowych szkoleń. Nie precyzuje też wysokości wynagrodzeń za prace komisji. Jednak każdy samorząd na mocy ustawy jest zobowiązany do powołania w swoich strukturach takiej komisji. Szczegółowy zakres zadań oraz funkcjonowanie komisji reguluje ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi .

Tabela 29. Działania GKRPA w Sadkach

Działanie	2018	2019	2020
Ilość posiedzeń GKRPA	13	13	11
Ilość członków	6	6	6
Ilość wydanych postanowień	3	10	7
Ilość wysłanych wezwań na komisję w celu rozmów o poddaniu się leczeniu	24	27	19
Ilość skierowań do sądu – leczenie zamknięte	6	6	7

Źródło: Dane GKRPA w Sadkach

2.10. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Zadaniem pomocy społecznej jest także zapobieganie trudnym sytuacjom życiowym przez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

Osoby i rodziny korzystające z pomocy społecznej są obowiązane do współdziałania w rozwiązywaniu ich trudnej sytuacji życiowej.

Prawo do świadczeń z pomocy społecznej przysługuje:

- osobom posiadającym obywatelstwo polskie mającym miejsce zamieszkania i przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- cudzoziemcom mającym miejsce zamieszkania i przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej:
 - na podstawie zezwolenia na pobyt stały, zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej, zezwolenia na pobyt czasowy udzielonego w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d lub w art. 186 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach, lub w związku z uzyskaniem w Rzeczypospolitej Polskiej statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej,
 - w związku z uzyskaniem w Rzeczypospolitej Polskiej zgody na pobyt ze względów humanitarnych lub zgody na pobyt tolerowany - w formie schronienia, posiłku, niezbędnego ubrania oraz zasiłku celowego;
- mającym miejsce zamieszkania i przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej obywatelom państw członkowskich Unii Europejskiej, państw członkowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) - stron umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym lub Konfederacji Szwajcarskiej oraz członkom ich rodzin w rozumieniu art. 2 pkt 4 ustawy z dnia 14 lipca 2006 r. o wjeździe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, pobycie oraz wyjeździe z tego terytorium obywateli państw członkowskich Unii Europejskiej i członków ich rodzin (Dz. U. z 2017 r. poz. 900 oraz z 2018 r. poz. 650), posiadającym prawo pobytu lub prawo stałego pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Prawo do świadczeń w formie interwencji kryzysowej, schronienia, posiłku, niezbędnego ubrania oraz zasiłku celowego przysługuje cudzoziemcom przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie zaświadczenia, o którym mowa w art. 170 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach, lub na podstawie zezwolenia, o którym mowa w art. 176 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach.

Główne cele pomocy społecznej:

- wsparcie osób i rodzin w przezwyciężeniu trudnej sytuacji życiowej, doprowadzenie – w miarę możliwości – do ich życiowego usamodzielniania i umożliwienie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka,
- zapewnienie dochodu na poziomie interwencji socjalnej – dla osób nie posiadających dochodu lub o niskich dochodach, w wieku poprodukcyjnym i osobom niepełnosprawnym,
- zapewnienie dochodu do wysokości poziomu interwencji socjalnej osobom i rodzinom o niskich dochodach, które wymagają okresowego wsparcia,

- zapewnienie profesjonalnej pomocy rodzinom dotkniętym skutkami patologii społecznej, w tym przemocą w rodzinie,
- integracja ze środowiskiem osób wykluczonych społecznie,
- stworzenie sieci usług socjalnych adekwatnych do potrzeb w tym zakresie.

Pomoc społeczna polega w szczególności na:

- przyznawaniu i wypłacaniu świadczeń,
- pracy socjalnej,
- prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej,
- analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej,
- realizacji zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych,
- rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb.

Zasady udzielania pomocy społecznej

Świadczenia pomocy społecznej udzielane są na wniosek:

- osoby zainteresowanej,
- jej przedstawiciela ustawowego,
- innej osoby, za zgodą osoby zainteresowanej lub jej przedstawiciela ustawowego.

Pomoc społeczna może być także udzielana z urzędu.

Osoba lub rodzina ubiegająca się o pomoc społeczną może zgłosić się do ośrodka pomocy społecznej w miejscu zamieszkania. Decyzje o przyznaniu lub odmowie przyznania pomocy wymagają uprzednio przeprowadzenia przez pracownika socjalnego rodzinnego wywiadu środowiskowego. Decyzje w sprawach świadczeń pomocy społecznej wydawane są w formie pisemnej. Od każdej decyzji służy prawo odwołania.

Struktura organizacyjna GOPS:

Kierownik	1 etat
Główna księgowa	1 etat
Pomoc administracyjna	1 etat
Sprzątaczką	½ etatu.
Dział pomocy społecznej:	
pracownicy socjalni	3 etaty
opiekunki środowiskowe	w zależności od potrzeb.
Wspieranie rodziny:	
asystent rodziny	w zależności od potrzeb;
wychowawca w świetlicy:	1 etat.
Dział świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego i wychowawczego:	
inspektor	2 etaty.

Codziennemu życiu mieszkańców gminy Sadki towarzyszą liczne problemy, obejmujące swoim zasięgiem coraz liczniejszą grupę ludzi i coraz młodsze pokolenia. Zmuszają one część społeczności do szukania różnych form pomocy, również do korzystania z pomocy społecznej. Charakterystycznym wyznacznikiem ubiegania się o pomoc jest przede wszystkim pogarszająca się sytuacja ekonomiczna mieszkańców gminy.

Tabela 30. Liczba rodzin korzystających z pomocy GOPS w 2018-2020

Lp	Wyszczególnienie	2018	2019	2020
1.	Liczba rodzin	145	149	160
2.	Liczba osób w rodzinach	265	301	309

Źródło: Dane GOPS Sadki

W 2018 roku z pomocy społecznej korzystały 145 rodzin, w 2019 – 149 rodzin, 2020 – 309 rodzin. Liczba osób korzystających z pomocy jest odzwierciedleniem sytuacji na rynku pracy, jak też i kryteriów dochodowych uprawniających do korzystania z pomocy społecznej.

Tabela 31. Liczba rodzin wg kryteriów powodów ubiegania się o pomoc w latach 2018-2020

Wyszczególnienie	2018	2019	2020
Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin ogółem	Liczba rodzin ogółem	Liczba rodzin ogółem
Ubóstwo	80	53	50
Sieroctwo	0	0	0
Bezdomność	0	2	2
Potrzeba ochrony macierzyństwa	4	12	9
w tym wielodzietność	2	8	5
Bezrobocie	42	39	40
Niepełnosprawność	50	49	45
Długotrwała lub ciężka choroba	65	64	57
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego ogółem	12	17	13
w tym rodziny niepełne	10	9	2
Rodziny wielodzietne	1	7	4
Przemoc w rodzinie	20	18	14
Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	0	0	0
Alkoholizm	11	10	12
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	0	0	2
Zdarzenie losowe	0	0	0
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	4	0	0

Źródło: Dane GOPS Sadki

Analizując dane, dotyczące powodów korzystania z pomocy w okresie trzech ostatnich lat, wynika, iż wśród rodzin największy odsetek stanowią rodziny dotknięte ubóstwem, długotrwałą lub ciężką chorobą, niepełnosprawnością, bezrobociem. Nasila się problem alkoholizmu i przemocy. Analizując dane można zauważyć że, rodziny korzystające z pomocy są wieloprotymowe, gdzie dysfunkcje nakładają się. Zauważalne są problemy związane z bezradnością w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. Młode mamy są często emocjonalnie nieprzygotowane do nowej roli, jak też do prowadzenia gospodarstwa domowego, a do tego nie mogą liczyć na pomoc najbliższych (rozpad więzi rodzinnych), stąd pomoc asystenta rodziny. Sposób postrzegania zjawiska przemocy jest przy tym spleciony z procesem demokratyzacji życia, którego fundamentem jest prawo do nietykalności osobistej. Powszechne postrzeganie przemocy

opiera się na przekonaniu, iż jest to akt godzący w osobistą wolność jednostki, zmuszanie jej do zachowań niezgodnych z jej wolą. Badacze wyróżniają obecnie siedem form złego traktowania, które utożsamiane są z przemocą m. in.: przemoc fizyczna, seksualna, emocjonalna, zaniedbanie, opóźnienie rozwoju fizycznego, zaniedbanie prenatalne, dzieciobójstwa i porzucenia. Najczęściej jednak zęczenie się nad rodziną dotyczy przemocy fizycznej.

Ubóstwo rozumiane jest jako stan poniżej pewnego zmiennego w czasie progu dochodowego lub progu realizacji potrzeb. Są to takie warunki materialne, które nie zapewniają zaspokajania minimalnych potrzeb człowieka. Ubóstwo jest traktowane jako główna przyczyna sytuacji pomocy społecznej. Istnieje potrzeba oceny i sprecyzowania tego pojęcia. Ustawa o pomocy społecznej czyni to określając w art.8 kryterium dochodowe. Przy definiowaniu problemu ubóstwa należy pamiętać o obowiązującym w Polsce rozróżnieniu minimum egzystencji i minimum socjalnego. Można domniemywać, że wszystkie osoby korzystające z pomocy społecznej to osoby żyjące poniżej minimum socjalnego.

Prawo do świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej przysługuje osobom i rodzinom spełniającym kryterium dochodowe ustalone w ustawie o pomocy społecznej przy jednoczesnym wystąpieniu co najmniej jednego z powodów : bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała choroba, przemoc, bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych w rodzinach, alkoholizm, narkomania, bezdomność, potrzeba ochrony macierzyństwa. Nieosiągnięcie przez osobę lub rodzinę minimum dochodu określonego w ustawie o pomocy społecznej powoduje, że żyje ona w ubóstwie. Bezdomność w potocznym rozumieniu tego słowa, oznacza sytuację życiową w której członek pozbawiony zostaje domu. Bezdomność to sytuacja osób lub rodzin, które w danym czasie nie mają i własnym staraniem nie mogą zapewnić sobie takiego schronienia, które mogłoby uważać za swoje i które spełniałoby minimalne warunki, pozwalające uznać je za pomieszczenia mieszkalne. Na terenie naszej gminy bezdomność staje się problemem. Ośrodek pomocy kieruje takie osoby do Noclegowni do Kołaczkowa.

Powodem korzystania z pomocy społecznej w znacznym stopniu pokrywają się z osobami z grupy wysokiego ryzyka społecznego tj. wykluczonych społecznie, bezdomnych, uzależnionych od alkoholu i narkotyków po leczeniu odwykowym, chorych psychicznie, bezrobotnych i zwalnianych z zakładów karnych.

Tabela 32. Środki finansowe na pomoc społeczną w latach 2018-2020

Formy pomocy	2018	2019	2020
Zasiłki stałe ogółem	155.770,00	176.884,00	175.918,00
- w tym przyznany dla osoby samotnie gospodarującej	143.560,00	161.486,00	161.245,00
- pozostającej w rodzinie	12.210,00	15.398,00	14.673,00
Odpłatność gminy za pobyt w domu pomocy społecznej	23.128,00	55.026,00	77.781,00
Zasiłki okresowe ogółem	32.300,00	54.611,00	53.979,00
- dotacja	32.300,00	54.611,00	53.979,00
- w tym przyznane z powodu: bezrobocia	15.948,00	37.175,00	42.873,00
- długotrwałej choroby	7.790,00	7.209,00	1.534,00
- niepełnosprawności	3.415,00	3.515,00	2.607,00

Formy pomocy	2018	2019	2020
Posiłek	2.243,00	3.797,00	3.953,00
- w tym dla dzieci	0,00	0,00	0,00
Usługi opiekuńcze	159.366,00	192.328,00	184.162,00
Zasiłki celowe i w naturze ogółem	72.337,00	92.390,00	89.101,00
- w tym zasiłki specjalne celowe	30.852,00	16.470,00	27.755,00
Schronienie(noclegownia)	0	0	3.564,00
Zasiłki celowe na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego	8.800,00	0,00	0,00
Specjalistyczne usługi opiekuńcze (SUO)	0,00	9.494,00	18.340,00
Ogółem w zł	453.944,00	584.530,00	606.798,00

Źródło: Dane GOPS w Sadkach

Środki finansowe na pomoc społeczną sukcesywnie rosną. Widać to szczególnie w wydatkach na usługi opiekuńcze, oraz pojawiających się od 2019 specjalistycznych usług opiekuńczych.

Praca socjalna. Ustawa o pomocy społecznej podkreśliła wartość pracy socjalnej. Przysługuje ona wszystkim osobom i rodzinom bez względu na posiadany dochód.

Praca socjalna to działalność zawodowa mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi oraz rozwinięcia lub wzmocnienia aktywności i samodzielności życiowej. Praca socjalna prowadzona jest w oparciu o dokonanie diagnozy sytuacji klienta przez pracownika socjalnego, opracowanie planu pomocy i wsparcia w zależności od indywidualnej sytuacji oraz posiadanego potencjału osoby lub rodziny. W myśl przysłowia: „dajemy wędkę, a nie rybę”. Praca socjalna może być prowadzona w oparciu o kontrakt socjalny zgodnie z Ustawą o pomocy społecznej.

Kontrakt jest pisemną umową zawartą pomiędzy osobą ubiegającą się o pomoc pracownikiem socjalnym określającą uprawnienia i zobowiązania stron zmierzające do przezwyciężenia trudnej sytuacji życiowej danej osoby lub rodziny. Kontrakt przyczynia się do odzyskania zdolności do samodzielnego funkcjonowania w środowisku, prawidłowego pełnienia ról społecznych. W przypadku odmowy zawarcia kontraktu, niedotrzymania jego postanowień, nieuzasadnionej odmowy podjęcia pracy itp., ośrodek pomocy społecznej może odmówić pomocy finansowej lub ją wstrzymać.

Pomoc w ramach pracy socjalnej obejmuje w szczególności:

- udzielanie informacji, wskazówek i pomocy w zakresie rozwiązywania spraw życiowych,
- poradnictwo dotyczące udzielania pomocy przez właściwe instytucje państwowe, samorządowe i organizacje pozarządowe,
- pobudzanie społecznej aktywności i inspirowanie do działań samopomocowych w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych osób, rodzin, środowisk społecznych.

Pomoc żywnościowa w ramach PPOŻ od 2018 do 2020

Od 2006 roku mieszkańcy gminy Sadki korzystają z żywności z Programu PPOŻ – dostarczanie nadwyżek żywności najuboższej ludności Unii Europejskiej. Pomoc ta jest realizowana przez Polski Komitet Pomocy Społecznej w Bydgoszczy. Żywność jaką można utrzymać to: mąka, biały cukier, kasza gryczana, groszek z marchewką, ryż biały, serki topione i podpuszczkowe, koncentrat pomidorowy, dżem, olej, mielonka wieprzowa, mleko UHT, masło, itp.

Tabela 33. Liczba rodzin korzystających z pomocy żywnościowej w ramach PPOŻ

Wyszczególnienie	2018	2019	2020
Liczba rodzin	245	665	544
Liczba osób w rodzinach	757	665	544
Wartość w zł.	240.116,32	183.045,49	166.237,36

Źródło: Dane GOPS Sadki

Przemoc w rodzinie – Niebieska Karta

Od kilkunastu obserwuje się problem społeczny jakim jest przemoc w rodzinie. Początkowo problem był marginalizowany i przemilczany. Wręcz istniał zakaz mówienia o tym co się dzieje w domu. W Polsce pierwsze badania na temat przemocy w rodzinie zaczęły się dopiero w latach 70 XX wieku. Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie weszła w życie 29 lipca 2005 r. od tamtego czasu oczywiście nowelizowana. Została wprowadzona procedura Niebieskiej Karty. W preambule ustawy czytamy: “Uznając, że przemoc w rodzinie narusza podstawowe prawa człowieka, w tym prawo do życia i zdrowia oraz poszanowanie godności osobistej, a władze publiczne mają obowiązek zapewnić wszystkim obywatelom równe traktowanie i poszanowanie ich praw i wolności, a także w celu zwiększenia skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie. W celu realizacji zadań wynikających z ustawy, Rada Gminy Sadki przyjęła uchwałę w sprawie trybu i sposobu powoływania i odwoływania członków zespołu interdyscyplinarnego oraz szczegółowych warunków jego funkcjonowania, a Wójt Gminy Sadki w drodze Zarządzenia powołał do życia Zespół Interdyscyplinarny.

Sposób postępowania w sytuacjach przemocy.

W przypadku powzięcia w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych, podejrzenia stosowania przemocy wobec członków rodziny, lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez członka rodziny lub przez osobę będącą świadkiem przemocy w rodzinie wszczyna się procedurę Niebieskiej Karty.

Podjęcie interwencji w rodziny, dotkniętej przemocą w oparciu o procedurę Niebieskiej Karty nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą.

Czynności w ramach procedury dokumentowane są przy pomocy następujących formularzy:

- „Niebieska Karta – A” wypełnia przedstawiciel jednego z podmiotów: policja, komisja rozwiązywania problemów alkoholowych, oświata, służby zdrowia, pomocy społecznej, w obecności osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,
- „Niebieska Karta – B” : jest przekazywany ofiarom przemocy w rodzinie; zawiera pouczenie oraz informacje na temat przemocy, jak zmienić swoją sytuację, gdzie szukać pomocy,
- Niebieska Karta – C” wypełniają ją członkowie grupy roboczej na posiedzeniu, w obecności zaproszonej osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,
- „Niebieska Karta – D” : wypełniają ją członkowie grupy roboczej w obecności osoby, wobec

której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie. Osoba ta zostaje wezwana na posiedzenie bądź grupy roboczej.

Tabela 34. Ilość „Niebieskich Kart” w gminie Sadki

	2018	2019	2020
Ogółem Niebieskich Kart	20	18	14
Skierowano z Ośrodka Pomocy Społecznej	4	2	0
Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	0	0	0
Placówek Służby Zdrowia	0	1	0
Placówek szkolno-wychowawczych	0	1	0
Sądów i prokuratury	0	0	0
Policja	16	14	14
Inne	-	-	-

Źródło: Dane GOPS Sadki

Punkt Interwencji Kryzysowej.

Zadaniem jest niesienie pomocy i wsparcia osobom oraz rodzinom, znajdującym się w sytuacjach kryzysowych. Pomoc ta cieszy się dużym zainteresowaniem. Punkt oferuje pomoc: porady i terapię psychologiczną, konsultacje dla osób uzależnionych i poradnictwo socjalne. Wskazane jest zatrudnienie w/w specjalistów w większym wymiarze godzin. Wspólnie z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych prowadzimy punkt konsultacyjny dla osób uzależnionych i ich rodzin. Z pomocy psychologa w ramach punktu w 2020 roku, skorzystały 24 osoby.

Spotykamy się w dalszym ciągu ze zjawiskiem opuszczania dzieci przez rodziców, którzy wyjeżdżają za granicę. A dzieci pozostawiane są pod opieką osób nieodpowiedzialnych, brak umiejętności prowadzenia gospodarstwa domowego i zarządzania budżetem rodziny. Następstwem tego są problemy wychowawcze, zaniedbane dzieci, problemy w szkole oraz rozpad małżeństw. Nastąpił wzrost przemocy w rodzinach, wzrost zachorowalności na choroby psychiczne. Na terenie naszej gminy są osoby bezdomne Uczniowie nie kontynuują nauki po szkole podstawowej. Mieszkańcy wracają z zagranicy i powracają do systemu pomocy społecznej. W polu naszego działania są osoby i rodziny długotrwale korzystające z pomocy ponad 3 lata i dłużej, których bardzo trudno zmobilizować do aktywności własnej. Nowa rzeczywistość generuje inne problemy, stąd też pomoc społeczna musi stosować inne narzędzia. W te działania muszą być w szerszym zakresie zaangażowani tacy specjaliści jak: psycholog, psychiatra, pedagog, specjalista d/s uzależnień. Przybywa problemów: nadużywanie alkoholu, przemoc w rodzinie, problemy rodzinne, zaburzenia

psychiczne, niewydolność wychowawcza rodziców, a co za tym idzie problemy wychowawcze i szkolne dzieci. Naszą pomoc coraz częściej kierujemy do osób starszych, samotnych i niepełnosprawnych. Zwiększa się liczba środowisk objętych pomocą w formie usług opiekuńczych. Odczuwalnym problemem na terenie naszej gminy jest brak mieszkań. Pracownicy socjalni współpracują m. in. z pedagogami, kuratorami, policją, strażą gminną. Mamy wspólne wyjazdy w teren z policjantami i strażnikami gminnymi.

Świetlica profilaktyczna „Wesoły Zakątek”

Placówki wsparcia dziennego, jak „Wesoły Zakątek” w Sadkach wspierają rodziny w funkcjach opiekuńczo-wychowawczych na rzecz dziecka. O tym, że takie miejsca są potrzebne, raczej nie trzeba nikogo przekonywać.

Na terenie gminy Sadki placówki wsparcia dziennego istnieją od 2017 roku w strukturach Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Należą do nich świetlice w Dębionku, Radziczu i Liszkówku.

Pobyt dziecka w takiej placówce jest bezpłatny oraz dobrowolny. Wyjątkiem są sytuacje, kiedy to sąd wydaje postanowienie o konieczności uczęszczania dziecka do placówki. Dzieci tutaj otrzymują wsparcie w prawidłowym rozwoju, nabywają umiejętności pokonywania codziennych trudności, niwelują deficyty w nauce.

W świetlicy pracuje jeden wychowawca, który posiada wykształcenie pedagogiczne. Czas pracy dzieli na poszczególne placówki. Świetlice te finansowane są z Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii.

Placówka prowadzi działalność w 3 punktach, w których odbywają się regularne zajęcia świetlicowe. Uczęszczają na nie dzieci uczęszczające do szkoły podstawowej i przedszkola w wieku od 5 do 13 lat.

W placówce prowadzone są zajęcia wychowawcze, profilaktyczne, rozwijające zainteresowanie i twórcze, sportowo-rekreacyjne oraz prowadzona jest pomoc pedagogiczna. Prowadzona jest także pomoc w nauce dla dzieci tego potrzebujących, np. poprzez pomoc w odrabianiu zadań domowych, przygotowaniu do klasówek czy udostępnianiu sprzętu komputerowego z dostępem do Internetu. Odbywają się zajęcia profilaktyczne, na których w formie zabawy pokazuje się informacje o niebezpieczeństwach, jakie niesie ze sobą uzależnienie oraz promuje się zdrowy styl życia, kształtuje nawyki higieny osobistej, kultury mówienia, zachowania się w odpowiedniej sytuacji.

Uczestnicy zajęć w świetlicy korzystają także m.in. z wycieczek pieszych, rowerowych i autokarowych, zabaw sportowych, konkursów.

W latach 2018-2020 na ten cel przeznaczone były pieniądze w kwocie 70.000,00 zł każdego roku.

2.10.1. Świadczenia rodzinne

Zasiłek rodzinny ma na celu częściowe pokrycie wydatków na utrzymanie dziecka.

Prawo do zasiłku rodzinnego i dodatków do tego zasiłku przysługuje:

- rodzicom, jednemu z rodziców albo opiekunowi prawnemu dziecka;
- opiekunowi faktycznemu dziecka (osoba faktycznie opiekującą się dzieckiem, jeżeli wystąpiła z wnioskiem do sądu rodzinnego o przysposobienie dziecka)
- osobie uczącej się (osoba pełnoletnia ucząca się, niepozostająca na utrzymaniu rodziców w związku z ich śmiercią lub w związku z ustaleniem wyrokiem sądowym lub ugodą sądową prawa do alimentów z ich strony).

Wysokość zasiłku rodzinnego wynosi miesięcznie:

- 95,00 zł na dziecko w wieku do ukończenia 5 roku życia;
- 124,00 zł na dziecko w wieku powyżej 5 roku życia do ukończenia 18 roku życia;
- 135,00 zł na dziecko w wieku powyżej 18 roku życia do ukończenia 24 roku życia.

Zasiłek rodzinny przysługuje osobom wymienionym w punktach 1 i 2, do ukończenia przez dziecko:

1. 18 roku życia lub
2. nauki w szkole, jednak nie dłużej niż do ukończenia 21 roku życia, albo
3. 24 roku życia, jeżeli kontynuuje naukę w szkole lub w szkole wyższej i legitymuje się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności.

Osobie wymienionej w punkcie 3, zasiłek przysługuje pod warunkiem kontynuowania nauki w szkole lub w szkole wyższej, jednak nie dłużej niż do ukończenia 24 roku życia.

Zasiłek rodzinny nie przysługuje, jeżeli:

- 1) dziecko lub osoba ucząca się pozostają w związku małżeńskim;
- 2) dziecko zostało umieszczone w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie albo w pieczy zastępczej;
- 3) osoba ucząca się została umieszczona w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie;
- 4) pełnoletnie dziecko lub osoba ucząca się jest uprawniona do zasiłku rodzinnego na własne dziecko;
- 5) osobie samotnie wychowującej dziecko nie zostało zasądzone świadczenie alimentacyjne na rzecz dziecka od jego rodzica, chyba że:

a) rodzice lub jedno z rodziców dziecka nie żyje,

b) ojciec dziecka jest nieznan,

c) powództwo o ustalenie świadczenia alimentacyjnego od drugiego z rodziców zostało oddalone,

d) sąd zobowiązał jednego z rodziców do ponoszenia całkowitych kosztów utrzymania dziecka i nie zobowiązał drugiego z rodziców do świadczenia alimentacyjnego na rzecz tego dziecka;

e) dziecko zgodnie z orzeczeniem sądu, jest pod opieką naprzemienną obojga rodziców sprawowaną w porównywalnych i powtarzających się okresach;

6) członkowi rodziny przysługuje na dziecko zasiłek rodzinny za granicą, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej.

Przyznanie prawa do zasiłku rodzinnego uzależnione jest m.in. od spełnienia kryterium dochodowego.

Zasiłek rodzinny przysługuje, jeżeli przeciętny miesięczny dochód rodziny w przeliczeniu na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza kwoty 674,00 zł. W przypadku gdy członkiem rodziny jest dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności, zasiłek rodzinny przysługuje, jeżeli przeciętny miesięczny dochód rodziny w przeliczeniu na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza kwoty 764,00 zł.

Od dnia 1 stycznia 2016 r. obowiązuje nowe brzmienie art. 5 ust. 3 ustawy o świadczeniach rodzinnych, który wprowadza nowy sposób ustalania wysokości przysługujących zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami w przypadku przekroczenia kryterium dochodowego uprawniającego do zasiłku rodzinnego (tzw. mechanizm złotówka za złotówkę). Zgodnie z art. 3 ust. 3 ustawy w przypadku gdy dochód rodziny w przeliczeniu na osobę w rodzinie lub dochód osoby uczącej się przekracza kwotę uprawniającą daną rodzinę lub osobę uczącą się do zasiłku rodzinnego pomnożoną przez liczbę członków danej rodziny o kwotę nie wyższą niż łączna kwota zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami przysługujących danej rodzinie w okresie zasiłkowym, na który jest ustalane prawo do tych świadczeń, zasiłek rodzinny wraz z dodatkami przysługują w wysokości różnicy między łączną kwotą zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami, a kwotą, o którą został przekroczony dochód rodziny. Łączną kwotę zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami, o której mowa w zdaniu poprzednim, stanowi suma przysługujących danej rodzinie w danym okresie zasiłkowym:

zasiłków rodzinnych podzielonych przez liczbę miesięcy, na które danej rodzinie jest ustalane prawo do tych zasiłków;

dodatków do zasiłku rodzinnego z tytułu: opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego, samotnego wychowywania dziecka, wychowywania dziecka w rodzinie

wielodzietnej, kształcenia i rehabilitacji dziecka -podzielonych przez liczbę miesięcy, na które danej rodzinie jest ustalane prawo do tych dodatków;

dodatków do zasiłku rodzinnego z tytułu: urodzenia dziecka, rozpoczęcia roku szkolnego, podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania - podzielonych przez 12.

W przypadku gdy wysokość zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami przysługująca danej rodzinie, ustalona zgodnie z powyższym mechanizmem, jest niższa niż 20,00 zł, świadczenia te nie przysługują (art. 5 ust. 3-3d ustawy).

Świadczenie rodzicielskie realizowane jest od 1 stycznia 2016 roku, przysługuje w wysokości 1000 zł:

- matce albo ojcu dziecka;
- opiekunowi faktycznemu dziecka (tj. osobie faktycznie opiekującej się dzieckiem, jeżeli wystąpiła z wnioskiem do sądu rodzinnego o przysposobienie dziecka) w przypadku objęcia opieką dziecka w wieku do ukończenia 7. roku życia, a w przypadku dziecka, wobec którego podjęto decyzję o odroczeniu obowiązku szkolnego - do ukończenia 10. roku życia;
- rodzinie zastępczej, z wyjątkiem rodziny zastępczej zawodowej, w przypadku objęcia opieką dziecka w wieku do ukończenia 7. roku życia, a w przypadku dziecka, wobec którego podjęto decyzję o odroczeniu obowiązku szkolnego - do ukończenia 10. roku życia;
- osobie, która przysposobiła dziecko, w przypadku objęcia opieką dziecka w wieku do ukończenia 7. roku życia, a w przypadku dziecka, wobec którego podjęto decyzję o odroczeniu obowiązku szkolnego - do ukończenia 10. roku życia.

Świadczenie rodzicielskie przysługuje ojcu dziecka w przypadku:

- skrócenia okresu pobierania świadczenia rodzicielskiego na wniosek matki dziecka po wykorzystaniu przez nią tego świadczenia za okres co najmniej 14 tygodni od dnia urodzenia dziecka;
- śmierci matki dziecka;
- porzucenia dziecka przez matkę.

Świadczenie rodzicielskie przysługuje przez okres:

- 52 tygodni - w przypadku urodzenia jednego dziecka przy jednym porodzie, przysposobienia jednego dziecka lub objęcia opieką jednego dziecka;
- 65 tygodni - w przypadku urodzenia dwojga dzieci przy jednym porodzie, przysposobienia dwojga dzieci lub objęcia opieką dwojga dzieci;
- 67 tygodni - w przypadku urodzenia trojga dzieci przy jednym porodzie, przysposobienia trojga dzieci lub objęcia opieką trojga dzieci;
- 69 tygodni - w przypadku urodzenia czworga dzieci przy jednym porodzie, przysposobienia czworga dzieci lub objęcia opieką czworga dzieci;
- 71 tygodni - w przypadku urodzenia pięciorga i więcej dzieci przy jednym porodzie, przysposobienia pięciorga i więcej dzieci lub objęcia opieką pięciorga i więcej dzieci.

Aby objąć wsparciem jak największą grupę osób i zapewnić rodzicom jak największe wsparcie materialne w pierwszym okresie życia dziecka, świadczenie rodzicielskie w wysokości 1000 zł miesięcznie nie jest uzależnione od kryterium dochodowego(jest to kwota netto, gdyż świadczenie rodzicielskie nie podlega opodatkowaniu, ani innym obciążeniom).

Kwotę świadczenia rodzicielskiego przysługującą za niepełny miesiąc ustala się, dzieląc kwotę świadczenia przez liczbę wszystkich dni kalendarzowych w tym miesiącu, a otrzymaną kwotę mnoży się przez liczbę dni kalendarzowych, za które świadczenie przysługuje. Kwotę świadczenia przysługującą za niepełny miesiąc zaokrągla się do 10 groszy w górę.

Osobie uprawnionej do świadczenia rodzicielskiego przysługuje:

w tym samym czasie jedno świadczenie rodzicielskie bez względu na liczbę wychowywanych dzieci;
jedno świadczenie rodzicielskie w związku z wychowywaniem tego samego dziecka.

Świadczenie rodzicielskie nie przysługuje, jeżeli:

- co najmniej jeden z rodziców dziecka lub opiekun faktyczny dziecka (tj. osoba faktycznie opiekująca się dzieckiem, jeżeli wystąpiła z wnioskiem do sądu rodzinnego o przysposobienie dziecka), lub rodzina zastępcza, z wyjątkiem rodziny zastępczej zawodowej, otrzymują zasiłek macierzyński lub uposażenie za okres ustalony przepisami Kodeksu pracy jako okres urlopu macierzyńskiego, okres urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego lub okres urlopu rodzicielskiego;
- dziecko zostało umieszczone w pieczy zastępczej - w przypadku matki lub ojca lub osoby, która przysposobiła dziecko;
- jeden z rodziców dziecka lub opiekun faktyczny dziecka (tj. osoba faktycznie opiekująca się dzieckiem, jeżeli wystąpiła z wnioskiem do sądu rodzinnego o przysposobienie dziecka), lub rodzina zastępcza, z wyjątkiem rodziny zastępczej zawodowej, nie sprawują lub zaprzestali sprawowania osobistej opieki nad dzieckiem, w tym w związku z zatrudnieniem lub wykonywaniem innej pracy zarobkowej, które uniemożliwiają sprawowanie tej opieki;
- w związku z wychowywaniem tego samego dziecka lub w związku z opieką nad tym samym dzieckiem jest już ustalone prawo do świadczenia rodzicielskiego, dodatku do zasiłku rodzinnego, o którym mowa w art. 10, świadczenia pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku opiekuńczego lub zasiłku dla opiekuna, o którym mowa w ustawie z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów;
- osobom uprawnionym do świadczenia rodzicielskiego przysługuje za granicą świadczenie o podobnym charakterze do świadczenia rodzicielskiego, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej.

W przypadku zbiegu uprawnień do następujących świadczeń:

- świadczenia rodzicielskiego lub
- świadczenia pielęgnacyjnego, lub
- specjalnego zasiłku opiekuńczego, lub
- dodatku do zasiłku rodzinnego z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego, lub
- zasiłku dla opiekuna, o którym mowa w ustawie z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów
- przysługuje jedno z tych świadczeń wybrane przez osobę uprawnioną.

Prawo do świadczenia rodzicielskiego ustala się, począwszy od miesiąca urodzenia lub przysposobienia dziecka, a w przypadku opiekuna faktycznego dziecka i rodziny zastępczej, z wyjątkiem rodziny zastępczej zawodowej, osób, od miesiąca objęcia dziecka opieką, jeżeli wniosek o ustalenie prawa do świadczenia rodzicielskiego został złożony w terminie 3 miesięcy, licząc od dnia urodzenia lub przysposobienia dziecka, a w przypadku osób opiekuna faktycznego dziecka i rodziny zastępczej, z wyjątkiem rodziny zastępczej zawodowej, od dnia objęcia dziecka opieką.

W przypadku złożenia wniosku po terminie, nie później jednak niż w okresie 52 tygodni, w przypadku urodzenia (przysposobienia, objęcia opieką) jednego dziecka i odpowiednio dłużej w przypadku urodzenia (przysposobienia, objęcia opieką) więcej dzieci, prawo do świadczenia rodzicielskiego ustala się, począwszy od miesiąca, w którym wpłynął wniosek.

W przypadku gdy świadczenie rodzicielskie przysługuje ojcu dziecka, termin 3 miesięcy, jest liczony od dnia skrócenia okresu pobierania świadczenia rodzicielskiego, śmierci matki dziecka lub porzucenia dziecka przez matkę.

Tabela 35. Realizacja zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami w latach 2018-2020 r.

Lp.	Świadczenia	Wydatki w 2018 w zł	Liczba świadczeń	Wydatki w 2019 w zł	Liczba świadczeń	Wydatki w 2020 w zł	Liczba świadczeń
1.	Zasiłki rodzinne	945 959,85	8419	823 326,78	7355	736 419,92	6506
2.	Dodatki do zasiłków rodzinnych w tym z tytułu:	476 032,33	4174	435 948,75	3855	400 777,34	3589
2.1	Urodzenie dziecka	29 874,57	47	24 000,00	24	26 562,13	28
2.2	Opieka nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	61 811,00	163	65 103,67	166	49 958,66	130
2.3	Samotnego wychowania dziecka	79293,08	431	72376,37	439	61 180,41	350
2.4	Kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	50 050,15	482	45 194,92	441	43393,11	440
2.5	Rozpoczęcie roku szkolnego	47 480,96	516	40 706,58	453	38 225,52	411
2.6	Podjęcie przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	68 266,09	1018	67 201,32	1002	68625,18	991
2.7	Wychowanie dziecka w rodzinie wielodzietnej	139 256,48	1517	121 365,89	1330	112 832,33	1239
	RAZEM zasiłki rodzinne z dodatkami.	1 421 992,18	12593	1 259 275,53	11210	1 137 197,26	10 095
2.8	Zasiłek rodzinny wraz z dodatkami wypłacony w związku z koordynacją świadczeń	2431,25	20	0	0	0	0
3	Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka	58 000,00	58	55 000,00	55	58 000,00	58

4	Świadczenie rodzicielskie	246 545,00	276	266 321,00	295	214 173,00	246
---	---------------------------	------------	-----	------------	-----	------------	-----

Źródło: Dane GOPS Sadki

Dane z powyższej tabeli odzwierciedlają sytuację demograficzną. Systematycznie spada liczba dodatków rodzinnych, dodatków z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej, wzrasta liczba dodatków z tytułu samotnego wychowywania.

Świadczenia opiekuńcze

1. Zasiłek pielęgnacyjny wypłacany jest do 16 roku życia, jeżeli dziecko legitymuje się orzeczeniem o niepełnosprawności. Natomiast powyżej 16 roku życia zasiłek pielęgnacyjny przysługuje jeżeli osoba legitymuje się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, gdy niepełnosprawność powstała przed 21 rokiem życia lub gdy legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności. Zasiłek pielęgnacyjny przysługuje również osobie powyżej 75 roku życia jeśli nie posiada uprawnień do dodatku pielęgnacyjnego – wynosi 215,84 zł miesięcznie.

2. Świadczenie pielęgnacyjne

Świadczenie pielęgnacyjne z tytułu rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, przysługuje:

- 1) matce albo ojcu,
- 2) opiekunowi faktycznemu dziecka,
- 3) osobie będącej rodziną zastępczą spokrewnioną, w rozumieniu ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- 4) innym osobom, na których zgodnie z przepisami ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy ciąży obowiązek alimentacyjny, z wyjątkiem osób o znacznym stopniu niepełnosprawności – jeżeli nie podejmują lub rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu sprawowania opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współdziałania na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji, albo osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności.

Zarejestrowanie w powiatowym urzędzie pracy jako osoba poszukująca pracy lub posiadanie statusu bezrobotnego nie ma wpływu na uprawnienie do świadczenia pielęgnacyjnego.

Osobom, o których mowa w pkt 4, innym niż spokrewnione w pierwszym stopniu z osobą wymagającą opieki, świadczenie pielęgnacyjne przysługuje, w przypadku gdy spełnione są łącznie następujące warunki:

rodzice osoby wymagającej opieki nie żyją, zostali pozbawieni praw rodzicielskich, są małoletni lub legitymują się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności;

2) nie ma innych osób spokrewnionych w pierwszym stopniu, są małoletnie lub legitymują się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności;

3) nie ma osób, o których mowa w pkt 2 i 3, lub legitymują się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności.

Świadczenie pielęgnacyjne przysługuje, jeżeli niepełnosprawność osoby wymagającej opieki powstała:

1) nie później niż do ukończenia 18. roku życia lub

2) w trakcie nauki w szkole lub w szkole wyższej, jednak nie później niż do ukończenia 25. roku życia.

Świadczenie pielęgnacyjne nie przysługuje, jeżeli:

1) osoba sprawująca opiekę:

a) ma ustalone prawo do emerytury, renty, renty rodzinnej z tytułu śmierci małżonka przyznanej w przypadku zbiegu prawa do renty rodzinnej i innego świadczenia emerytalno-rentowego, renty socjalnej, zasiłku stałego, nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego, zasiłku przedemerytalnego lub świadczenia przedemerytalnego lub rodzicielskiego świadczenia uzupełniającego, o którym mowa w ustawie z dnia 31 stycznia 2019 r. o rodzicielskim świadczeniu uzupełniającym,

b) ma ustalone prawo do specjalnego zasiłku opiekuńczego, świadczenia pielęgnacyjnego lub zasiłku dla opiekuna, o którym mowa w ustawie z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów;

2) osoba wymagająca opieki:

a) pozostaje w związku małżeńskim, chyba że współmałżonek legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności,

b) została umieszczona w rodzinie zastępczej, z wyjątkiem rodziny zastępczej spokrewnionej, rodzinnym domu dziecka albo, w związku z koniecznością kształcenia, rewalidacji lub rehabilitacji, w placówce zapewniającej całodobową opiekę, w tym w specjalnym ośrodku szkolno-wychowawczym, z wyjątkiem podmiotu wykonującego działalność leczniczą, i korzysta w niej z całodobowej opieki przez więcej niż 5 dni w tygodniu;

3) na osobę wymagającą opieki inna osoba ma ustalone prawo do wcześniejszej emerytury;

4) na osobę wymagającą opieki jest ustalone prawo do dodatku do zasiłku rodzinnego, o którym mowa w art. 10, prawo do specjalnego zasiłku opiekuńczego, prawo do świadczenia pielęgnacyjnego lub prawo do zasiłku dla opiekuna, o którym mowa w ustawie z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów;

6) na osobę wymagającą opieki inna osoba jest uprawniona za granicą do świadczenia na pokrycie wydatków związanych z opieką, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej.

W przypadku zbiegu uprawnień do następujących świadczeń:

1) świadczenia rodzicielskiego, lub

2) świadczenia pielęgnacyjnego, lub

3) specjalnego zasiłku opiekuńczego, lub

4) dodatku do zasiłku rodzinnego z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego, lub

5) zasiłku dla opiekuna, o którym mowa w ustawie z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów – przysługuje jedno z tych świadczeń wybrane przez osobę uprawnioną.

Przyznanie prawa do świadczenia pielęgnacyjnego nie jest uzależnione od spełnienia kryterium dochodowego.

Świadczenie pielęgnacyjne przysługujące za niepełne miesiące kalendarzowe wypłaca się w wysokości 1/30 świadczenia pielęgnacyjnego za każdy dzień. Należną kwotę świadczenia zaokrągla się do 10 groszy w górę.

W przypadku, gdy o świadczenie pielęgnacyjne ubiegają się rolnicy, małżonkowie rolników bądź domownicy, świadczenia te przysługują odpowiednio:

1) rolnikom w przypadku zaprzestania prowadzenia przez nich gospodarstwa rolnego;

2) małżonkom rolników lub domownikom w przypadku zaprzestania prowadzenia przez nich gospodarstwa rolnego albo wykonywania przez nich pracy w gospodarstwie rolnym. Zaprzestanie prowadzenia gospodarstwa rolnego lub zaprzestanie wykonywania pracy w gospodarstwie rolnym, potwierdza się stosownym oświadczeniem złożonym pod rygorem odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań. Składający oświadczenie jest obowiązany do zawarcia w nim klauzuli następującej treści: "Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.". Klauzula ta zastępuje pouczenie organu o odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań.

Jeżeli w stosunku do osoby ubiegającej się lub pobierającej świadczenie pielęgnacyjne wystąpią wątpliwości dotyczące sprawowania opieki, organ właściwy wypłacający świadczenie pielęgnacyjne może zwrócić się do ośrodka pomocy społecznej o przeprowadzenie rodzinnego wywiadu środowiskowego, w celu weryfikacji tych wątpliwości.

Kwota świadczenia pielęgnacyjnego co roku jest waloryzowana 1 stycznia. Wysokość świadczenia uzależniona jest od wysokości płacy minimalnej. Wskaźnikiem waloryzacji jest bowiem procentowy wzrost minimalnego wynagrodzenia za pracę w porównaniu do kwoty z ubiegłego roku. Tak ustaloną stawkę zaokrągla się w górę do pełnych złotych.

Świadczenie pielęgnacyjne w roku 2018 wynosiło 1477,00 zł, w 2019 roku wynosiło 1830,00 zł, w roku 2020 wynosiło 1971 zł.

3. Specjalny zasiłek opiekuńczy

Przysługuje on osobom, na których zgodnie z przepisami ustawy Kodeks rodzinny i opiekuńczy ciąży obowiązek alimentacyjny - czyli pokrewieństwo 1 i 2 stopnia (dzieci – rodzice, wnuki – dziadkowie, rodzeństwo) a także współmałżonkom jeżeli rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w związku z koniecznością sprawowania stałej opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji.

Kwota świadczenia to 620 zł miesięcznie.

Specjalny zasiłek opiekuńczy przysługuje, jeżeli osoba sprawująca opiekę rezygnuje lub nie podejmuje zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu jej sprawowania.

Kryterium dochodowe uprawniające do specjalnego zasiłku opiekuńczego to 764,00 zł. Od 1 listopada 2020 prawo do specjalnego zasiłku opiekuńczego jest ustalane na podstawie dochodu z 2019 roku. W celu ustalenia dochodu liczy się łączny dochód dwóch rodzin: rodziny osoby sprawującej opiekę i rodziny osoby wymagającej opieki.

Tabela 36. Realizacja świadczeń opiekuńczych w latach 2018-2020

Lp	Świadczenia	Wydatki w 2018 w zł	Liczba świadczeń	Wydatki w 2019 w zł	Liczba świadczeń	Wydatki w 2020 w zł	Liczba świadczeń
1.	Zasiłek pielęgnacyjny	365.951,00	2.314	458.974,00	2.424	511.756,00	2.371
2.	Świadczenie pielęgnacyjne	735.361,00	499	1.168.976,00	757	1.630.120,00	926
3.	Specjalny zasiłek opiekuńczy	32.666,00	65	4.660,00	8	0	0

Źródło: Dane GOPS Sadki

Dane dotyczące świadczeń opiekuńczych pozwalają stwierdzić, że liczba wniosków o świadczenie pielęgnacyjne, utrzymuje się na podobnym poziomie w minionych trzech latach. Natomiast świadczenia pielęgnacyjne dla opiekunów osób niepełnosprawnych rosną. W 2018 było to 499 świadczeń, a w 2020 już 926. Nastąpił wzrost o 85%. Powodu należy upatrywać w złagodzeniu przepisów, które umożliwiają korzystanie z tej formy pomocy.

Świadczenie „Za życiem”

Ustawą z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2020 r. poz. 1329) wprowadzony został program mający na celu udzielenie wsparcia kobietom w ciąży i ich rodzinom, ze szczególnym uwzględnieniem kobiet w ciąży powikłanej, w sytuacji niepowodzeń położniczych, a także dzieci, u których zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą ich życiu, powstałe w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu.

Jednym z elementów Programu Za Życiem jest jednorazowe świadczenie pieniężne z tytułu urodzenia dziecka w wysokości 4 000 zł. Świadczenie to przysługuje matce lub ojcu dziecka, opiekunowi prawnemu albo opiekunowi faktycznemu dziecka bez względu na dochód.

Aby otrzymać wsparcie, należy złożyć wniosek w ciągu 12 miesięcy od dnia narodzin dziecka. Do wniosku należy dołączyć dwa zaświadczenia lekarskie: pierwsze - wystawione przez lekarza posiadającego specjalizację II stopnia lub tytuł specjalisty w dziedzinie: położnictwa i ginekologii, perinatologii lub neonatologii - potwierdzające ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu i drugie - zaświadczenie lekarskie lub zaświadczenie wystawione przez położną, potwierdzające, że przyszła matka pozostawała pod opieką medyczną od co najmniej 10. tygodnia ciąży do porodu. Z obowiązku przedstawienia drugiego zaświadczenia są zwolnieni opiekunowie prawni lub faktyczni dziecka.

Przyjmowanie wniosków, ich rozpatrywanie oraz wypłata świadczenia to zadanie wójtów (burmistrzów lub prezydentów miast) realizowane za pośrednictwem ich jednostek organizacyjnych, w większości gmin będzie to ośrodek pomocy społecznej.

Kwoty jednorazowego świadczenia nie wlicza się do dochodu, o którym mowa w art. 8 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej.

Świadczenie nie podlega egzekucji.

Rodzice mogą również liczyć na inne formy wsparcia. Dla kobiety i jej dziecka są to świadczenia opieki zdrowotnej w szczególności: diagnostyka prenatalna, wsparcie psychologiczne, rehabilitacja lecznicza, zaopatrzenie w wyroby medyczne, opieka paliatywna i hospicyjna oraz poradnictwo laktacyjne. Wsparcie obejmuje także zapewnienie dostępu rodzinom, w szczególnych sytuacjach, do poradnictwa w zakresie rozwiązań wspierających rodzinę. Poradnictwo dotyczy realizacji indywidualnych potrzeb rodziny, która może skorzystać z pomocy psychologicznej, z pomocy prawnej (w szczególności w zakresie praw rodzicielskich i uprawnień pracowniczych), a także poradnictwa w zakresie przewycięzania trudności w pielęgnacji i wychowaniu dziecka, dostępu do rehabilitacji społecznej i zawodowej oraz świadczeń opieki zdrowotnej.

Zapewnienie wsparcia socjalnego jest zadaniem asystenta rodziny. Można powiedzieć, że ma on do wypełnienia rolę koordynatora i przewodnika po oferowanym systemie wsparcia w ramach Programu „Za życiem”. Co ważne, może on na podstawie pisemnego upoważnienia załatwiać w imieniu rodziców sprawy w urzędach i instytucjach.

Pomoc asystenta rodziny jest przyznawana na wniosek złożony w ośrodku pomocy społecznej. Przy rozpatrzeniu wniosku nie jest stosowana procedura wymagająca przeprowadzenia przez pracownika socjalnego środowiskowego wywiadu socjalnego.

Rodziny opiekujące się dzieckiem niepełnosprawnym mogą między innymi wystąpić o udzielenie pomocy w wypełnianiu codziennych obowiązków domowych. Będzie to pomoc w domu, ale nie w opiece nad niepełnosprawnym dzieckiem, którą zapewnią osoby bezrobotne w ramach prac użytecznych społecznie w wymiarze 10 godzin tygodniowo.

Program ma też zagwarantować opiekę nad dzieckiem na czas urlopu bądź odpoczynku. Rodzicom oraz opiekunom przysługuje do 120 godzin opieki wytchnieniowej w roku kalendarzowym. Będzie

ona zapewniona w dziennych ośrodkach wsparcia, w placówkach całodobowych, w placówkach oświatowych, a w ramach umowy z organizacją pozarządową również w formie indywidualnej opieki nad dzieckiem.

W ramach Programu „Za życiem” ciężko chore dzieci do 18 roku życia są uprawnione do skorzystania z wyrobów medycznych, bez uwzględnienia okresów użytkowania. O ilości miesięcznego zaopatrzenia w te wyroby decyduje każdorazowo osoba uprawniona do wystawienia zlecenia na wyroby medyczne. Mają też prawo do korzystania poza kolejnością ze świadczeń opieki zdrowotnej oraz z usług farmaceutycznych udzielanych w aptekach. W praktyce oznacza to wizytę u lekarza specjalisty i świadczenia szpitalne w dniu zgłoszenia, bądź nie później niż do 7 dni roboczych od dnia zgłoszenia.

Tabela 37. Realizacja świadczenia „Za życiem” w latach 2018-2020

Lp.	Świadczenie	Wydatki w 2018 w zł	Liczba świadczeń	Wydatki w 2019 w zł	Liczba świadczeń	Wydatki w 2020 w zł	Liczba świadczeń
1.	Za życiem	4 000,00	1	4 000,00	1	16 000,00	4

Źródło: Dane GOPS Sadki

2.10.2. Fundusz alimentacyjny

W 2007 r. uchwalono ustawę o pomocy osobom uprawnionym do alimentów. Weszła ona w życie od 01.10.2008 r., uchylając obecnie obowiązującą ustawę o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej. Przywraca ona pojęcie „funduszu alimentacyjnego” rozumianego jako system wspierania osób uprawnionych do alimentów środkami finansowymi z budżetu państwa. Nie stanowi on jednak funduszu, w rozumieniu przepisów o finansach publicznych. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują osobie uprawnionej do ukończenia przez nią 18 roku życia albo w przypadku gdy uczy się w szkole lub szkole wyższej do ukończenia przez nią 25 roku życia, albo w przypadku posiadania orzeczenia o znacznym stopniu niepełnosprawności - bezterminowo.

Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty 900 zł. Dochód wyliczany zgodnie z ustawą o świadczeniach rodzinnych.

W przypadku gdy dochód rodziny w przeliczeniu na osobę w rodzinie przekracza kwotę 900 zł o kwotę nie wyższą niż kwota świadczenia z funduszu alimentacyjnego (przysługującego danej osobie uprawnionej w okresie świadczeniowym, na który jest ustalane prawo do tego świadczenia), świadczenie z funduszu alimentacyjnego przysługuje w wysokości różnicy między kwotą świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługującego danej osobie uprawnionej a kwotą, o którą został przekroczony dochód rodziny w przeliczeniu na osobę w rodzinie.

Mechanizm ten zakłada, że przekroczenie progu dochodowego uprawniającego do świadczeń z funduszu alimentacyjnego, tj. kwoty 900 zł miesięcznie na osobę w rodzinie np. o 300 zł nie będzie skutkować automatycznie utratą prawa do tych świadczeń. Świadczenie będzie wówczas przysługiwać w wysokości pomniejszonej o kwotę przekroczenia kryterium.

Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują w wysokości ustalonych alimentów, jednakże nie wyższej niż 500 zł miesięcznie. Minimalna kwota świadczeń z funduszu alimentacyjnego przysługująca z zastosowaniem mechanizmu „złotówka za złotówkę” wynosić będzie 100 zł.

W związku z tym rodzice i inne uprawnione osoby otrzymujący świadczenie, po przekroczeniu

ustawowego kryterium dochodu, nie utracą prawa do świadczeń i będą mogły je nadal otrzymywać, ale w odpowiednio niższej wysokości.

W przypadku, gdy wysokość świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługującego danej osobie uprawnionej jest niższa niż 100 zł, świadczenie to nie przysługuje.

Świadczenia z funduszu alimentacyjnego nie przysługują, jeżeli osoba uprawniona:

- została umieszczona w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie albo w rodzinie zastępczej;
- jest pełnoletnia i posiada własne dziecko;
- zawarła związek małżeński.

Ustalenie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz ich wypłata następują odpowiednio na wniosek osoby uprawnionej lub jej przedstawiciela ustawowego.

Wniosek składa się w urzędzie gminy lub miasta właściwym ze względu na miejsce zamieszkania osoby uprawnionej. Wniosek powinien zawierać:

- dane dotyczące członków rodziny, w tym: imię, nazwisko, datę urodzenia, numer PESEL, numer NIP, a w razie gdy nie nadano tych numerów lub jednego z nich - serię i numer dowodu osobistego lub paszportu;
- oświadczenie wnioskodawcy o przekazaniu organowi egzekucyjnemu wszelkich znanych mu informacji niezbędnych do prowadzenia postępowania egzekucyjnego przeciwko dłużnikowi alimentacyjnemu;
- oświadczenie wnioskodawcy o miejscu zamieszkania, wieku, zatrudnieniu i sytuacji ekonomicznej osób zobowiązanych względem osoby uprawnionej do alimentacji.

Do wniosku dołączane są również załączniki zgodnie w wymaganiami ustawy. Wśród nich jest zaświadczenie o bezskuteczności egzekucji komorniczej. W przypadku złożenia wniosku bez zaświadczenia, organ właściwy wierzyciela występuje do organu prowadzącego postępowanie egzekucyjne z wezwaniem o przesłanie zaświadczenia o bezskuteczności egzekucji. Organ prowadzący postępowanie egzekucyjne jest zobowiązany do przesłania zaświadczenia o bezskutecznej egzekucji w terminie 14 dni od dnia otrzymania wezwania. Od 1.10.2008 kolejność przekazywania wyegzekwowanych kwot jest następująca: gmina dłużnika, zaliczka alimentacyjna, wierzycielka. Należności wyegzekwowane są dzielone: 40 % stanowi dochód własny gminy wierzyciela, 60 % stanowi dochód budżetu państwa .

Działania wobec dłużników alimentacyjnych określone w ustawie z dnia 7 września 2007 r. *o pomocy osobom uprawnionym do alimentów* (Dz. U. z 2021 r., poz. 877 ze zm.) podejmuje organ właściwy dłużnika (tj. wójt, burmistrz lub prezydent miasta właściwy ze względu na miejsce zamieszkania dłużnika alimentacyjnego) na wniosek organu właściwego wierzyciela (tj. wójta, burmistrza lub prezydenta miasta właściwego ze względu na miejsce zamieszkania osoby uprawnionej).

W przypadku przyznania osobie uprawnionej świadczenia z funduszu alimentacyjnego lub złożenia przez wierzyciela wniosku o podjęcie działań wobec dłużnika alimentacyjnego organ właściwy wierzyciela z urzędu występuje z wnioskiem do organu właściwego dłużnika o podjęcie działań wobec dłużnika alimentacyjnego.

Po otrzymaniu w/w wniosku organ właściwy dłużnika przeprowadza wywiad alimentacyjny w celu ustalenia sytuacji rodzinnej, dochodowej i zawodowej dłużnika alimentacyjnego, a także jego stanu zdrowia oraz przyczyn niełożenia na utrzymanie osoby uprawnionej, odbiera od niego oświadczenie majątkowe oraz informuje dłużnika o przekazaniu do biura informacji gospodarczej informacji gospodarczej o zobowiązaniu lub zobowiązaniach dłużnika alimentacyjnego wynikających z tytułu wypłaconego świadczenia z funduszu alimentacyjnego oraz z tytułu wypłaconej zaliczki alimentacyjnej w razie powstania zaległości za okres dłuższy niż 6 miesięcy.

Zebrane informacje, mające wpływ na skuteczność prowadzonej egzekucji, w szczególności zawarte w wywiadzie alimentacyjnym i oświadczeniu majątkowym, organ właściwy dłużnika przekazuje komornikowi sądowemu prowadzącemu postępowanie wobec danego dłużnika.

W przypadku gdy dłużnik alimentacyjny nie może wywiązać się ze swoich zobowiązań z powodu braku zatrudnienia, organ właściwy dłużnika:

- 1) zobowiązuje dłużnika alimentacyjnego do zarejestrowania się jako bezrobotny albo jako poszukujący pracy w przypadku braku możliwości zarejestrowania się jako bezrobotny;
- 2) informuje właściwy powiatowy urząd pracy o potrzebie aktywizacji zawodowej dłużnika alimentacyjnego.

W przypadku gdy dłużnik alimentacyjny uniemożliwia przeprowadzenie wywiadu alimentacyjnego lub odmówił:

- 1) złożenia oświadczenia majątkowego,
 - 2) zarejestrowania się w powiatowym urzędzie pracy jako bezrobotny albo poszukujący pracy,
 - 3) bez uzasadnionej przyczyny, w rozumieniu przepisów o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, przyjęcia propozycji odpowiedniego zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, wykonywania prac społecznie użytecznych, prac interwencyjnych, robót publicznych, prac na zasadach robót publicznych albo udziału w szkoleniu, stażu lub przygotowaniu zawodowym dorosłych
- organ właściwy dłużnika wszczyna postępowanie dotyczące uznania dłużnika alimentacyjnego za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych.

Decyzji o uznaniu dłużnika alimentacyjnego za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych nie wydaje się wobec dłużnika alimentacyjnego, który przez okres ostatnich 6 miesięcy wywiązywał się w każdym miesiącu ze zobowiązań alimentacyjnych w kwocie nie niższej niż 50% kwoty bieżąco ustalonych alimentów.

Jeżeli decyzja o uznaniu dłużnika alimentacyjnego stanie się ostateczna, organ właściwy dłużnika kieruje wniosek do starosty o zatrzymanie prawa jazdy dłużnika alimentacyjnego, dołączając odpis tej decyzji oraz składa wniosek o ściganie za przestępstwo określone w art. 209 par. 1 ustawy z dnia 06.06.1997 r. - kodeks karny (Dz. U. z 2020, poz. 1444 ze zm.)

Na podstawie wniosku do starosty o zatrzymanie prawa jazdy dłużnika alimentacyjnego starosta wydaje decyzję o zatrzymaniu prawa jazdy.

Uchylenie decyzji o zatrzymaniu prawa jazdy następuje na wniosek organu właściwego dłużnika skierowanego do starosty, gdy:

ustanie przyczyna zatrzymania prawa jazdy, o której mowa w art. 3 oraz dłużnik alimentacyjny przez okres ostatnich 6 miesięcy wywiązał się w każdym miesiącu za zobowiązań alimentacyjnych w kwocie nie niższej niż 50% bieżąco ustalonych alimentów lub nastąpi utrata statusu dłużnika alimentacyjnego.

Organ właściwy dłużnika informuje organ właściwy wierzyciela oraz komornika sądowego o działaniach podjętych wobec dłużnika alimentacyjnego oraz o ich efektach.

Dłużnik alimentacyjny jest zobowiązany do zwrotu organowi właściwemu wierzyciela należności w wysokości świadczeń wypłaconych z funduszu alimentacyjnego osobie uprawnionej, łącznie z ustawowymi odsetkami.

Odsetki są naliczane od pierwszego dnia następującego po dniu wypłaty świadczeń z funduszu alimentacyjnego do dnia spłaty.

Organ właściwy wierzyciela wydaje, po zakończeniu okresu świadczeniowego lub po uchyleniu decyzji w sprawie przyznania świadczeń z funduszu alimentacyjnego, decyzję administracyjną w sprawie zwrotu przez dłużnika alimentacyjnego należności z tytułu otrzymanych przez osobę uprawnioną świadczeń z funduszu alimentacyjnego. Należności te podlegają ściągnięciu w trybie przepisów ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sadkach od 01.09 2005 r. do 30.09.2008 r. zajmował się przyznawaniem i wypłacaniem zaliczki alimentacyjnej osobom uprawnionym tj. osobom uprawnionym do świadczenia alimentacyjnego na podstawie tytułu wykonawczego, którego egzekucja jest bezskuteczna. W okresie obowiązywania tego świadczenia wypłacono łącznie kwotę 347042 zł. Zadłużenie z tytułu wypłaconej zaliczki alimentacyjnej na dzień 31.12.2020 r. wynosi 200436,51 zł.

Tabela 38. Realizacja funduszu alimentacyjnego w latach 2018-2020 – świadczenia wypłacone, kwoty zwrócone, dochody własne gminy z tytułu zwróconych świadczeń alimentacyjnych przez dłużników alimentacyjnych

Rok	Wypłacone świadczenia z funduszu alimentacyjnego osobom uprawnionym w zł.	Kwoty zwrócone przez dłużników alimentacyjnych z tyt. wypłaconych świadczeń alimentacyjnych w zł.	Dochody własne gminy z tyt. świadczeń z funduszu alimentacyjnego zwróconych przez dłużników alimentacyjnych w zł.
2018	270 690,00	71 779,24	47 852,82
2019	201 530,00	26 515,14	17 676,74
2020	177 427,00	20 795,36	13 863,60

Źródło: Dane GOPS Sadki

Zadłużenie z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego na dzień:

- 31.12.2018 r. wynosiło 2.669.439,00 zł,
- 31.12.2019 r. wynosiło 2.816.422,00 zł,
- 31.12.2020 r. wynosiło 2.877.922,00 zł.

Tabela 39. Realizacja funduszu alimentacyjnego w latach 2018- 2020

Lp	Wyszczególnienie	2018	2019	2020
1.	Liczba rodzin	33	23	28
2.	Liczba świadczeń	692	519	428
3.	Wydatki w zł	270.690,00	201.530,00	177.727,00

Źródło: Dane GOPS Sadki

Liczba dłużników alimentacyjnych:

- 2018, 52 dłużników, w tym 22 zamieszkujących na terenie gminy,
- 2019, 48 dłużników, w tym 23 zamieszkujących na terenie gminy,
- 2020, 56 dłużników, w tym 25 zamieszkujących na terenie gminy.

3. CHARAKTERYSTYKA GŁÓWNYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH I ANALIZA SWOT.

3.1. Ubóstwo – rozumiane jako zjawisko społeczne polegające na braku dostatecznych środków materialnych dla zaspokojenia potrzeb życiowych jednostki lub rodziny. Jest to pojęcie o charakterze bardzo względnym, bowiem co dla jednych jest ubóstwem, dla drugich może uchodzić za dostatek. Ustawa o pomocy społecznej precyzuje to pojęcie poprzez określenie, w art. 8 tzw. kryterium dochodowego. Wyróżnia przy tym trzy jego rodzaje: kryterium dochodowe osoby samotnie gospodarującej, kryterium dochodowe na osobę w rodzinie, kryterium dochodowe rodziny.

Zgodnie z Ustawą o pomocy społecznej ubóstwo znajduje się w katalogu powodów udzielania pomocy społecznej osobom i rodzinom.

W próbie zrozumienia tego zjawiska na terenie naszej gminy należy spojrzeć na nie z perspektywy przyczyn i skutków jakie powoduje. Należy jednocześnie pamiętać, iż nie zawsze możliwe jest jednoznaczne wytyczenie granicy pomiędzy przyczynami a skutkami ubóstwa.

Jako główne przyczyny zjawiska ubóstwa można wskazać na:

- zjawisko bezrobocia;
- likwidację PGR-ów, kumulację negatywnych zjawisk społecznych na obszarach popegeerowskich
- niekorzystną strukturę wykształcenia;
- brak kwalifikacji zawodowych;
- relatywnie niskie zarobki;
- występowanie kryzysowych sytuacji w rodzinie, problemów związanych z niepełnosprawnością i długotrwałą chorobą, problemów uzależnienia – jako sprzyjających ubóstwu.

Konsekwencje zjawiska ubóstwa można ująć w następujący sposób:

- wykluczenie społeczne i rozwój patologii społecznych;
- zwiększona liczba klientów pomocy społecznej;
- utrata bezpieczeństwa socjalnego;
- wzmocnienie poczucia izolacji społecznej;
- dezorganizacja życia rodzinnego;
- niedożywienie dzieci i młodzieży, a w konsekwencji podatność na choroby, brak odzieży, brak pomocy szkolnych, podręczników, brak warunków do nauki, złe warunki mieszkaniowe;
- zjawisko dziedziczenia biedy i wykluczenia społecznego – nieumiejętność wykorzystania pojawiających się możliwości, bezradność;
- kończenie edukacji na poziomie do niedawna gimnazjum;
- utrata zdolności samodzielnego funkcjonowania i uzależnienie od pomocy społecznej – w przypadku długotrwałego ubóstwa.

Podstawą niwelowania różnic w sytuacji materialnej społeczności naszej gminy wydaje się zatem kilku torowe, jednocześnie podejście do problemu, a więc:

- aktywizacja osób biernych w działania na rzecz wspólnego dobra, swojego dowartościowania;
- pomoc w zdobyciu niezbędnych kwalifikacji bądź zmianie zawodu;
- nieakceptowanie zjawisk wyuczonyj roszczeniowości, a doradztwo osób do tego kompetentnych (porady psychologa, doradcy zawodowego);
- edukacja organizacyjno – finansowa dla rodzin, które nie radzą sobie z racjonalnym wydatkowaniem zarobionych pieniędzy;
- współpraca z organizacjami pozarządowymi świadczącymi usługi podnoszenia kwalifikacji;

- współpraca z organizacjami świadczących pomoc, typu CARITAS, wolontariat, etc.

3.2. Bezrobocie

Przemiany ekonomiczne dokonujące się na świecie i w Polsce, mają oczywiście i bezpośredni wpływ na życie mieszkańców naszej gminy. Zasadniczym problemem z którym borykamy się od lat 90 ubiegłego wieku, a więc czasów przemian ustrojowych w Polsce, na terenie naszej gminy w wypadku osób i rodzin korzystających z pomocy jest bezrobocie. Bezrobocie jest problemem, który oprócz wymiaru ekonomicznego ma duże znaczenie społeczne i psychologiczne. Brak możliwości znalezienia zatrudnienia powoduje powstawanie negatywnych skutków, którymi dla osoby bezrobotnej są m. in. dezaktualizacja zdobytej wiedzy i doświadczeń zawodowych, spadek poczucia własnej wartości i funkcjonowanie poniżej własnych możliwości. W miarę przedłużania się okresu pozostawania bez pracy problemy te nasilają się i w konsekwencji prowadzą do ubóstwa, frustracji, izolacji, wycofywania się z życia społecznego. Bezrobocie jest przyczyną rozszerzania się zjawisk patologii społecznych, ma również wpływ na poziom i jakość życia rodzinnego. Bezrobocie powoduje bardzo często u osób dotkniętych tym problemem, postawę roszczeniową i w związku z tym uważa, że państwo powinno umożliwić im spokojne przetrwanie na rynku pracy bez większych wysiłków z ich strony i dlatego wymienione tutaj oceny społeczne można potraktować jako adekwatne. Bezrobotni mają dylemat w jakim kierunku należy się przekwalifikować, na jakie zawody będzie popyt w przyszłości, a pracodawcy najczęściej wymagają doświadczenia zawodowego, którego brak bezrobotnym.

Liczba osób korzystających z pomocy społecznej związana jest ściśle z sytuacją ekonomiczno-gospodarczą. Wśród podopiecznych przeważającą część stanowią ludzie młodzi, zdrowi w wieku produkcyjnym, którzy z powodu bezrobocia nie dysponują wystarczającymi środkami na utrzymanie siebie i swojej rodziny.

Wśród różnych form pomocy osobom i rodzinom dotkniętym bezrobociem przeważają świadczenia pieniężne i w naturze, w formie m. in. pomocy zakupu żywności, opału, pracy socjalnej, współpraca z PUP w Nakle nad Notecią, organizacjami pozarządowymi mogącymi pomóc w zmianie kwalifikacji zawodowych i potencjalnymi pracodawcami.

3.3. Problemy współczesnej rodziny

Znaczącą część klientów GOPS stanowią rodziny z trudnościami opiekuńczo - wychowawczymi, rodziny niezdolne do samodzielnego stworzenia dzieciom podstawowych warunków bytowych i opiekuńczo – wychowawczych oraz rodziny, które borykają się z ubóstwem. Minimalne wynagrodzenie nie zapewnia niezbędnych środków do życia. Najpoważniejsze problemy niektórych rodzin wiążą się z sytuacją dzieci w rodzinach dysfunkcyjnych, czyli takich, które nie zaspokajają w niezbędnym zakresie materialnych, psychicznych i społecznych potrzeb swoich członków. W skrajnych przypadkach niezaradność rodziny w opiece i wychowaniu dzieci łączy się z innymi problemami, takimi jak:

- uzależnienia,
- przemoc,
- zaburzenia równowagi systemu rodzinnego w sytuacjach kryzysowych,
- konflikty z prawem z powodu zachowań buntowniczych, agresji, łamania przez dzieci i młodzież panujących obyczajów, wartości i norm,
- eurosieroctwo.

W rodzinach, w których występują trudności opiekuńczo – wychowawcze, rodzicom brakuje właściwych wzorców komunikacji i stworzenia poczucia bezpieczeństwa, umiejętności tworzenia

odpowiedniego klimatu życia rodzinnego, rozładowania napięć powstałych poza domem, a także obdarzania dzieci uwagą.

Wśród udzielanych świadczeń rodzinom z problemami opiekuńczo – wychowawczymi dominuje pomoc finansowa i w naturze. Ponadto pracownicy socjalni podejmowali różne działania, skierowane na poprawę funkcjonowania rodzin poprzez poradnictwo, systematyczne kontakty z pedagogami szkolnymi, kuratorami sądowymi, a w skrajnych przypadkach kierowali pisma do sądów o wgląd w sytuację dziecka. Nową formą pomocy jest asystent rodziny. Na przestrzeni lat 2018-2020 objętych tą formą pomocy było:

- 2018 – 13 rodzin, 3 asystentów przepracowało 1.172 godzin
- 2019 – 13 rodzin, 2 asystentów przepracowało 1.268 godzin
- 2020 – 12 rodzin, 2 asystentów przepracowało 978 godzin

3.4. Niepełnosprawność, długotrwała choroba i problemy ludzi starszych

Osoby niepełnosprawne i długotrwanie chore stanowią liczną grupę korzystającą z pomocy ośrodka. Wzrost liczby osób niepełnosprawnych, nadaje temu zjawisku coraz większą rangę wśród innych problemów społecznych. Niepełnosprawność dotyka ludzi w każdym wieku, powodowana jest chorobami czy dysfunkcjami fizycznymi. Osoba niepełnosprawna to taka, której stan fizyczny, psychiczny i umysłowy powoduje trwałe lub okresowe utrudnienia, ograniczenia bądź uniemożliwienie samodzielnej egzystencji pełnienie ról i zadań społecznych stosownie od wieku. Od roku 2019 w gminie naszej świadczone są również specjalistyczne usługi opiekuńcze (SUO).

GOPS współpracuje z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie na rzecz osób niepełnosprawnych. Osoby niepełnosprawne otrzymują pomoc na łamanie barier architektonicznych i w komunikowaniu się. Współpracujemy z przychodnią zdrowia, z lekarzami różnych specjalności. Osoby niepełnosprawne z naszego terenu korzystają ze wsparcia Środowiskowego Domu Samopomocy w Nakle nad Notecią i Warsztatów Terapii Zajęciowej. Pomoc środowiskowa obejmuje działalność kulturalno – oświatową przy współpracy z Gminnym Ośrodkiem Kultury, Gminną Biblioteką Publiczną, Kołem emerytów.

Na terenie gminy Sadki zamieszkuje 1.394 osób w wieku poprodukcyjnym co stanowi 19,14% ogółu mieszkańców. Osoby starsze objęte pomocą Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sadkach w 2020 roku najczęściej korzystały z pomocy w formie: usług opiekuńczych, w formie finansowej i w naturze, opłaty za dom pomocy społecznej. GOPS angażuje się w działania koła emerytów na rzecz ich członków.

Tabela 40. Liczba środowisk korzystających z usług opiekuńczych i umieszczonych w DPS w latach 2018-2020

Wyszczególnienie	2018	2019	2020
Liczba osób korzystająca z usług opiekuńczych	27	35	30
Liczba godzin	10.669	11.406	9.569
Liczba osób zamieszkujących w DPS	1	3	3
Odpłatność gminy za DPS w tys. zł	23.128	55.026	77.781

Źródło: Dane GOPS Sadki

Osobom starszym świadczona jest pomoc środowiskowa w formie usług opiekuńczych. Liczbę środowisk w okresie ostatnich trzech lat obrazuje powyższa tabela. Świadczeniobiorcy usług opiekuńczych oczekują większej jakości. Stąd też w przyszłości trzeba będzie podnosić kwalifikacje

opiekunek, a nowe opiekunki zatrudniać z przygotowaniem zawodowym. Gmina dopłaca do osób kierowanych do DPS w wypadku przewidzianych przez ustawę. Koszty takiego pobytu z roku na rok rosną. Obciążenie dla budżetu jest bardzo znaczne i już odczuwalne. Starzenie się społeczeństwa, zanik więzi rodzinnych, konsumpcyjne podejście do życia coraz większej ilości mieszkańców naszej gminy, będzie w przyszłości skutkowało coraz większą ilości osób umieszczanych w DPS-ach.

Pomoc osobom starszym obejmuje różne kierunki oddziaływań i wsparcia, min. pomoc środowiskową ukierunkowaną na rozwój działalności kulturalno – oświatowej, organizowanie czasu wolnego, aktywizację i organizację imprez okolicznościowych.

3.5. Alkoholizm i inne uzależnienia

Zjawiskiem obecnym w obszarze pomocy społecznej jest alkoholizm. Alkoholizm jest jednym z najpoważniejszych problemów społecznych, pociągającym za sobą psychodegradację jednostki i rodziny, powoduje załamanie się procesów socjalizacyjnych dzieci i młodzieży, wzmacnia występowanie przemocy i prowadzi do współuzależnienia całej rodziny. Głównymi problemami współwystępującymi są: bezdomność, bezrobocie, ubóstwo, dysfunkcja rodziny, długotrwała choroba, przestępczość (również przemoc w rodzinie).

Dotychczasowe metody rozwiązywania problemu uzależnienia alkoholowego to: działania profilaktyczne, łagodzenie następstw uzależnień poprzez tworzenie dla dzieci świetlic terapeutycznych, opieka lekarska i terapeutyczna, działalność Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, pomoc w formie świadczeń pomocy społecznej na zaspokojenie niezbędnych potrzeb bytowych osobom uzależnionym i ich rodzinom.

Tabela 341 Liczba rodzin korzystających z pomocy GOPS z powodu alkoholizmu w latach 2018 – 2020

Liczba rodzin	2018	2019	2020
alkoholizm	11	10	12

Jednostkami współpracującymi w rozwiązywaniu problemu alkoholizmu są:

- Posterunek Policji w Sadkach,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Medicus” – Przychodnia w Sadkach,
- kuratorzy sądowi i społeczni w Nakle,
- pedagodzy szkolni,
- Poradnia Zdrowia Psychicznego w Nakle,
- Punkt Konsultacyjny dla osób uzależnionych i ich rodzin przy GOPS,
- Gabinet Terapeutyczny Sylwia Ziółkowska, Nakło nad Notecią
- Gabinet Psychoterapii i Terapii Uzależnień Katarzyna Kauc, Nakło nad Notecią

Narkomania to choroba złożona, polegająca na uzależnieniu chorego od substancji psychoaktywnych. Narkomania jest palącym problemem od wielu lat. Przybrała ona wymiary epidemii stanowiącej zagrożenie szczególnie dla młodzieży. Diagnoza Lokalnych Zagrożeń Społecznych przeprowadzona w Gminie Sadki w roku 2021, nie wskazała na narkomanię jako „palący problem” ale wskazała z jakimi problemami dzisiaj borykają się dzieci i młodzież z gminy Sadki. Wśród nich na pierwszym miejscu pojawia się alkohol, dalej nikotyna i środki psychotropowe, skąd już prosta droga do narkomanii.

Dotychczasowe metody rozwiązywania problemu uzależnienia narkotykowego przez gminę Sadki to działania profilaktyczne, organizowanie, przez Policję, pogadanek z rodzicami oraz uczniami w szkole w celu uświadomienia problemu narkomanii, pomoc lekarska dla osoby uzależnionej, kontakty z instytucjami charytatywnymi, dyrekcją szkół oraz środowiskiem narkomana.

4. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT, jako narzędzie pomocnicze pozwala na pogłębioną ocenę otoczenia planowanych w przedmiotowej strategii kierunków działań. Z oczywistych względów posłuży uporządkowaniu informacji mających kluczowe znaczenie dla polityki społecznej gminy Sadki. Zastosowana technika analityczna SWOT oparta została na czynnikach mających wpływ na rozwój sfery społecznej pogrupowanych w cztery kategorie czynników strategicznych:

- **S** (Strengths) – mocne strony: wszystko to co stanowi atut, przewagę, zaletę analizowanego obszaru,
- **W** (Weaknesses) – słabe strony: wszystko to co stanowi słabość, barierę, wadę analizowanego obszaru,
- **O** (Opportunities) – szanse: wszystko to co stwarza dla analizowanego obszaru szansę korzystnej zmiany,
- **T** (Threats) – zagrożenia: wszystko to co stwarza dla analizowanego obszaru niebezpieczeństwo zmiany niekorzystnej.

To efektywna metoda, która pozwala zidentyfikować słabe, silne strony oraz szanse i zagrożenia, jakie stoją przed instytucją w obliczu występującego problemu.

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> - znajomość lokalnych realiów społecznych i ekonomicznych, - samorządowy system zarządzania sferą społeczną, - wykwalifikowana kadra podejmująca działania w obszarze administracji, pomocy społecznej, oświaty, kultury, na rzecz społeczności lokalnej, - zapewnienie rodzinom bezpłatnego dostępu do poradnictwa specjalistycznego, - zapewnienie pomocy rodzinom w formie asystenta rodziny, - efektywne zaangażowanie pracowników w realizację zadań, - organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych, - funkcjonowanie placówki wsparcia dziennego „Wesoły Zakątek” - istniejące placówki działające na rzecz mieszkańców - sprzyjające położenie gminy przy ważnych szlakach komunikacyjnych umożliwiających edukację i znalezienie pracy, - rozwój działalności gospodarczej – potencjalnym rynkiem pracy dla mieszkańców - poziom współpracy między organizacjami pozalokalnymi. 	<ul style="list-style-type: none"> - postępujący proces ubożenia mieszkańców gminy; - starzenie się społeczeństwa, - problem braku opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi ze strony rodziny, - pogłębiający się kryzys instytucji rodziny, - wysoki poziom bezrobocia długookresowego, - wzrost spożywania alkoholu przez dorosłych i młodzież, - niewystarczający poziom finansowania podmiotów realizujących zadania z zakresu bezpieczeństwa społecznego, - brak atrakcyjnych ofert spędzania czasu wolnego dla ludzi w każdym wieku, - brak mieszkań chronionych i socjalnych; - niedostateczna dostępność do specjalistycznych usług medycznych, - przestępczości, - mała aktywność społeczna, brak wolontariatu wśród mieszkańców, - nieprzestrzeganie zasad handlu alkoholem i tytoniem, - brak integracji łączącej działania instytucjonalne z aktywnością mieszkańców.

Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> - utworzenie wolontariatu, - wzrost poziomu wykształcenia społeczeństwa, - rosnąca świadomość społeczna, - zmiana struktury zatrudnienia poprzez tworzenie nowych miejsc pracy poza rolnictwem, - ułatwienia w prowadzeniu działalności gospodarczej, - pozyskiwanie środków przez gminę, ośrodek pomocy społecznej, organizacje pozarządowe z EFS; - możliwość finansowania organizacji pozarządowych jako organizacji pożytku publicznego, - zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego tzn. gwarancja dochodów z pracy i usług na wypadek pojawienia się ryzyka socjalnego np. : choroby, bezrobocia, - wykwalifikowana kadra z szeroko rozumianej pomocy społecznej gwarantująca skuteczność podejmowanych działań i ich koordynację 	<ul style="list-style-type: none"> - wzrost liczby osób starszych, niepełnosprawnych wymagających wsparcia i pomocy, - dziedziczenie biedy, niezaradności życiowej, - konieczność ponoszenia przez Gminę kosztu opieki instytucjonalnej świadczonej na rzecz osób starszych (DPS), co znacznie obciąża budżet, - pogłębiające się rozwarstwienie społeczne, - wzrost liczby interwencji w rodzinach, - popełnianych przestępstw, aktów agresji i przemocy; - niewydolność opiekuńczo-wychowawcza rodziców - trudności społeczne w dostępie do pracy, edukacji, kultury, leczenia, - postawa roszczeniowa klientów ops, - rosnące zagrożenie ze strony Internetu, gier komputerowych, telefonów, cyberprzemoc, - brak jednoznacznej negacji dla zjawiska przemocy w rodzinie

5. MISJA

Misja to najogólniejszy cel podmiotu strategii (najczęściej jednozdaniowy) stanowiący opis wizji przyszłości gminy z jej głównymi polami aktywności w przyszłości w zakresie pomocy społecznej. Ze względu na swój charakter i funkcje, jakie spełnia misja, jej zasięg czasowy może wybiegać poza perspektywę przyjętą w strategii, podkreślając w ten sposób nadrzędne wartości (zasady), jakimi gmina będzie się kierować, nawet w dalekiej przyszłości, podejmując działania na rzecz realizacji swojej wizji rozwoju.

"Misją Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest zwiększenie poziomu aktywności mieszkańców Gminy Sadki, wzmacnianie rodzin, przeciwdziałanie różnym formom marginalizacji i wykluczenia społecznego, podniesienie jakości życia mieszkańców i stwarzanie im warunków do rozwoju oraz integrowanie społeczności lokalnej"

Wypełnienie przyjętej misji jest uwarunkowane realizacją przedstawionych na kolejnych stronach celów strategicznych i operacyjnych oraz kierunków działań.

6. CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE, KIERUNKI DZIAŁANIA I WSKAŹNIKI MONITOROWANI.

6.1. Cel strategiczny 1:

Przeciwdziałanie bezrobociu i bezdomności.

Cele operacyjne

1. Aktywizacja społeczna i zawodowa osób bezrobotnych i bezdomnych.
2. Wsparcie osób bezrobotnych i bezdomnych.

Kierunki działań:

1. Promowanie gminy w celu pozyskania inwestorów i współpraca z miejscowymi przedsiębiorcami .
2. Podejmowanie współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, przygotowaniu zawodowym dorosłych i stażach.
3. Wsparcie osób szeroko rozumianą pracą socjalną: metodą indywidualnego przypadku, grupową i metodą organizowania środowiskowa.
4. Udzielanie przez GOPS pomocy finansowej i rzeczowej (w tym w postaci posiłku) osobom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej.
5. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób bezrobotnych i bezdomnych.
6. Realizowanie projektów na rzecz osób bezrobotnych i zagrożonych marginalizacją społeczną i zawodową.
7. Budowanie lokalnej koalicji na rzecz zwiększenia zasobów mieszkań komunalnych i socjalnych.
8. Zapewnienie osobom bezdomnym schronienia.

Czas realizacji :

- działania ciągłe w okresie od 2022 r. do 2032 r.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Wójt Gminy, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,

Partnerzy w realizacji działań:

Powiatowy Urząd Pracy w Nakle nad Notecią, lokalni przedsiębiorcy, inwestorzy, noclegownie spoza terenu gminy, organizacje pozarządowe, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządu gminny i powiatu, centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy oraz z innych źródeł.

Wskaźniki monitorowania:

- stopa bezrobocia,
- liczba osób objętych przez Powiatowy Urząd Pracy różnymi formami wsparcia,
- liczba osób bezrobotnych w gminie,
- liczba osób korzystających z pomocy społecznej objętych z powodu bezrobocia i bezdomności,
- liczba podmiotów gospodarczych,
- liczba realizowanych projektów w zakresie aktywizacji grup wymagających włączenia społecznego oraz liczba osób nimi objęta,
- liczba dzieci z rodzin ubogich objętych wsparciem,
- liczba osób bezdomnych, którym zapewniono schronienie.

6.2. Cel strategiczny 2:

Rozwój kompleksowego systemu wsparcia rodziny oraz wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży.

Cele operacyjne:

1. Wsparcie i ochrona rodziny rozumianej jako wspólnota wielu pokoleń oraz budowanie lokalnego systemu wsparcia rodziny.
2. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

Kierunki działań:

1. Praca z rodzinami, w szczególności dotkniętymi bezradnością opiekuńczo – wychowawczą.
2. Promowanie rodziny i edukacja w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich.
3. Kierowanie asystentów rodziny do pracy z rodziną.
4. Wspomaganie rodzin pomocą społeczną.
5. Zwiększenie dostępności poradnictwa specjalistycznego.
6. Budowanie systemu wsparcia na rzecz rodziny i przeciwdziałania przemocy, poprzez współpracę z placówkami oświatowymi i kulturalnymi, jednostkami pomocy społecznej, służby zdrowia, sądu i kuratorów sądowych, policji, straży gminnej, organizacji pozarządowych.
7. Prowadzenie procedur Niebieskich Kart przez zespół interdyscyplinarny i grupy robocze w sprawach dotyczących przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
8. Zapewnienie w razie potrzeby ofiarom przemocy wsparcia socjalnego, w tym miejsca w ośrodkach wsparcia dla ofiar przemocy.
9. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz przemocy w rodzinie.

Należy tutaj zaznaczyć, że szczegółowe działania w zakresie wspierania rodziny oraz przemocy w rodzinie zawierają gminne programy wspierania rodziny i przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

Czas realizacji:

- działania ciągle w okresie od 2022 r. do 2032 r.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Wójt Gminy, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Punkt Interwencji Kryzysowej, Zespół Interdyscyplinarny, Gminny Ośrodek Kultury.

Partnerzy w realizacji działań:

Placówki szkolne, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, ośrodki leczenia uzależnień, specjaliści, służba zdrowia, placówki pieczy zastępczej, ośrodki wsparcia, policja, straż gminna, prokuratura, sąd, kuratorzy sądowi, organizacje pozarządowe, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządu gminy i powiatu, centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy oraz z innych źródeł.

Wskaźniki monitoringu:

- liczba rodzin objętych wsparciem,
- liczba rodzin objętych pomocą asystentów rodziny i rodzin wspierających,
- liczba rodzin i osób objętych poradnictwem specjalistycznym i terapeutycznym
- liczba przedsięwzięć realizowanych w ramach: profilaktyki zdrowotnej i edukacyjnej,
- liczba interwencji przeprowadzonych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- liczba osób objętych oddziaływaniem zespołu interdyscyplinarnego,
- liczba dzieci i młodzieży objętych zorganizowanymi formami spędzania czasu wolnego,
- liczba dzieci i młodzieży niepełnosprawnej objętych usługami specjalistycznymi.

6.3. Cel strategiczny:**Wyrównanie szans i integracja osób niepełnosprawnych, przewlekle chorych oraz starszych.****Cele operacyjne:**

1. Aktywizacja osób niepełnosprawnych, przewlekle chorych i starszych.
2. Podnoszenie jakości usług na rzecz osób niepełnosprawnych, przewlekle chorych i starszych .

Kierunki działań:

1. Udzielanie przez GOPS pomocy socjalnej, zapewnienie w razie potrzeby, miejsca w domu pomocy społecznej.
2. Świadczenie usług opiekuńczych, organizowanie specjalistycznych usług opiekuńczych, w tym dla osób z zaburzeniami psychicznymi.
3. Współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób starszych, np. Koło Emerytów i Rencistów w Sadkach, poprzez propagowanie aktywnych form spędzania czasu wolnego, zaspokajanie ich potrzeb kulturalno -społecznych.
4. Współpracy z PCPR, PUP i PFRON w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych.
5. Kształtowanie pozytywnego wizerunku starości.
6. Profesjonalizacja kadry pomocy społecznej i wolontariuszy.
7. Zwiększenie zakresu usług ze strony służby zdrowia.
8. Tworzenie alternatywnych form pomocy (mieszkania chronione).
9. Aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych m.in. poprzez kierowanie osób niepełnosprawnych na Warsztaty Terapii Zajęciowej oraz Środowiskowego Domu Samopomocy i na rynek pracy.

Czas realizacji:

- działania ciągle w okresie od 2022 r. do 2032 r.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Wójt Gminy, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki kulturalne,

Partnerzy w realizacji działań:

Ośrodek Zdrowia, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowy Urząd Pracy ,Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, domy pomocy społecznej, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządu gminy i powiatu, centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy oraz z innych źródeł.

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba osób w wieku poprodukcyjnym ,
- liczba osób niepełnosprawnych,
- liczba osób starszych i niepełnosprawnych objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej,
- liczba osób objętych usługami opiekuńczymi oraz specjalistycznymi usługami opiekuńczymi,
- liczba ofert pracy dla osób niepełnosprawnych.

6.4.Cel strategiczny:

Stymulacja społeczności lokalnej do zdrowego stylu życia, wolnego od alkoholu i innych uzależnień.

Cele operacyjne:

1. Zmiana zachowań i postaw mieszkańców oraz instytucji w sytuacjach związanych z uzależnieniami.
2. Wsparcie rodzin i osób dotkniętych problemami uzależnień, współuzależnień dostępu do poradnictwa i terapii.

Kierunki działań:

1. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i innych uzależnień.
 2. Prowadzenie interwencji w zakresie uzależnień.
 3. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób dotkniętych problemami alkoholowymi i innymi uzależnieniami.
 4. Kierowanie osób uzależnionych do GKRPA, a sprawców przemocy do programu korekcyjno – edukacyjnych.
 5. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz uzależnień.
- Działania realizowane w ramach tego celu są ujęte w uchwalanym corocznie Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Gminy Sadki i w Programie Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Sadki.

Czas realizacji:

- działania ciągłe w okresie od 2022 r. do 2032 r.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Wójt Gminy, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Punkt Interwencji Kryzysowej, Zespół Interdyscyplinarny, Gminny Ośrodek Kultury.

Partnerzy w realizacji działań:

Placówki szkolne, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Gabinet Terapeutyczny Sylwia Ziółkowska, Gabinet psychoterapeutyczny Katarzyna Kauc w Nakle

nad Notecią, Poradnia Zdrowia Psychicznego, specjaliści, służby zdrowia, policja, prokuratura, sąd, kuratorzy sądowi, organizacje pozarządowe, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządu gminy i powiatu, centralny, fundusze zewnętrzne, m. in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy oraz z innych źródeł.

Wskaźniki monitoringu:

- liczba rodzin objętych wsparciem psychologicznym oraz z systemu pomocy społecznej z powodu uzależnień,
- liczba interwencji domowych przeprowadzonych z powodu nadużywania alkoholu,
- liczba skierowań do GKRPA,
- liczba osób, które rozpoczęły terapię,
- liczba osób, które utrzymują trzeźwość.

7. PROGNOZA ZMIAN

Zmiana społeczna – szeroko rozumiana niecykliczna przemiana instytucji, norm, kultury, czy też struktury społecznej. Jest to różnica pomiędzy stanem systemu społecznego w pewnej chwili a jego stanem po upływie określonego czasu. Zmiana społeczna może polegać na:

- zmianie składu systemu społecznego;
- zmianie w strukturze społecznej;
- zmianie funkcji społecznych;
- zmianie granic systemu;
- zmianie w relacjach między podsystemami społecznymi;
- zmianie w środowisku systemu.⁴

Wdrożenie projektowanych działań zaplanowanych w ramach poszczególnych celów strategicznych wypracowanych w niniejszym dokumencie powinno przyczynić się do osiągnięcia przedstawionych poniżej zmian.

CEL STRATEGICZNY	PROGNOZA ZMIAN
CEL STRATEGICZNY 1 Przeciwdziałanie bezrobociu i bezdomności	- zapewnienie różnorodności ofert pomocowych dla osób bezrobotnych - zwiększenie liczby osób zaktywizowanych zawodowo - zmniejszenie skali zjawiska tzw. dziedziczenia bezrobocia - eliminowanie zjawiska dyskryminacji ze względu na płeć na rynku pracy - systematyczne ograniczanie negatywnych skutków bezrobocia - ograniczenie zagrożeń mających wpływ na utrwalanie się zjawiska marginalizacji i wykluczenia społecznego - zmniejszenie skali zjawiska bezdomności poprzez prowadzenie działań profilaktycznych
CEL STRATEGICZNY 2 Rozwój kompleksowego	- zapewnienie specjalistycznego wsparcia (pedagog, psycholog, logopeda, lekarz psychiatra) dla rodzin dysfunkcyjnych

⁴ Strona internetowa <https://pl.wikipedia.org/wiki/> data dostępu 03.12.2021r.

<p>systemu wsparcia rodziny oraz wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży</p>	<ul style="list-style-type: none"> - zapewnienie wsparcia asystenta rodziny dla rodzin borykających się z problemami opiekuńczo - wychowawczymi -spadek liczby rodzin zmagających się z problemami opiekuńczo - wychowawczymi - podniesienie kompetencji w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich - konsolidacja działań różnych grup społecznych, organizacji pozarządowych, instytucji - ograniczenie liczby dzieci umieszczanych w szeroko rozumianej pieczy zastępczej - zwiększenie i urozmaicenie form pomocy w kształceniu i wszechstronnym rozwoju uczniów osiągających bardzo dobre wyniki w nauce - zwiększenie szans edukacyjnych dla dzieci mających problemy w nauce - podniesienie jakości kształcenia w placówkach oświatowych - wzbogacenie oferty spędzania czasu wolnego oraz wzrost liczby i dzieci z niej korzystających
<p>CEL STRATEGICZNY 3 Wyrównanie szans i integracja osób niepełnosprawnych, przewlekle chorych oraz starszych</p>	<ul style="list-style-type: none"> - wzrost aktywności środowiska osób starszych - pełniejsza integracja osób starszych ze środowiskiem lokalnym - ciągle uatrakcyjnianie oferty w zakresie spędzania czasu wolnego dla osób starszych - podniesienie jakości usług świadczonych na rzecz osób starszych - zwiększenie dostępności usług opiekuńczych na rzecz osób starszych - powstanie Mieszkań Chronionych - ograniczenie liczby osób umieszczanych w domach pomocy społecznej - poprawa komfortu funkcjonowania osób starszych w środowisku - kształtowanie właściwych postaw wobec osób z niepełnosprawnością - propagowanie równouprawnienia osób z niepełnosprawnością - pełniejsza integracja osób z niepełnosprawnością ze środowiskiem lokalnym - podniesienie jakości usług świadczonych na rzecz osób z niepełnosprawnością -likwidacja barier architektonicznych - poprawa komfortu funkcjonowania osób z niepełnosprawnością w środowisku
<p>CEL STRATEGICZNY 4 Stymulacja społeczności lokalnej do zdrowego stylu życia, wolnego od alkoholu i innych uzależnień</p>	<ul style="list-style-type: none"> - wzrost aktywności społecznej mieszkańców gminy Sadki, - nabycie nawyku aktywnego spędzania czasu, - rozwój zainteresowań sportowych wśród dzieci i młodzieży, - zmniejszenie liczby osób dotkniętych uzależnieniami, - wzrost liczby zrealizowanych programów profilaktycznych dotyczących uzależnień, - rozwój specjalistycznego poradnictwa, - redukcja przyczyn i skutków uzależnień,

	<ul style="list-style-type: none"> - zwiększenie dostępności do poradnictwa w zakresie uzależnień. - zmiana mentalności i nabycia umiejętności przeciwstawiania się negatywnym presjom społecznym, - umiejętność dokonywania świadomych i odpowiedzialnych wyborów, - rozwijanie poczucia własnej wartości.
--	---

8. WDRAŻANIE, MONITOROWANIE I EWALUACJA STRATEGII

Zgodnie z art. 110 pkt 4 ustawy o pomocy społecznej, koordynatorem realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sadki na lata 2022-2032 będzie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sadkach.

Skuteczność funkcjonowania strategii zależy będzie od:

- monitoringu i ewaluacji,
- budowy programów celowych rozwijających przyjęte cele operacyjne.

Monitoring i ewaluacja zapisów strategicznych polegają na systematycznej ocenie realizowanych działań oraz modyfikacji kierunków działania w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą pojawić się poprzez zmianę regulacji prawnych, czy też narastanie poszczególnych dolegliwości społecznych.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sadki na lata 2022-2032 stanowi podstawę do podejmowania działań mających na celu poprawę negatywnie ocenianych zjawisk społecznych. Działania te będą ukierunkowane na poprawę warunków życia i zaspokojenie potrzeb mieszkańców.

Przygotowanie projektu dokumentu i jego przyjęcie przez Radę Gminy Sadki kończy pierwszy etap planowania. Długookresowy charakter planowania strategicznego w zakresie problematyki społecznej wymaga stałego śledzenia zmian prawnych, gospodarczych, politycznych i społecznych i tym samym opracowywania co rocznego monitoringu Strategii.

Informacja na temat realizacji Strategii oraz osiągniętych rezultatów będzie przygotowywana corocznie w formie raportu monitoringowego przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sadkach przy współudziale podmiotów wskazanych jako realizatorów poszczególnych działań. Opracowany dokument będzie przedstawiany Radnym.

Raport monitoringowy ma na celu systematyczne sprawdzanie, czy ujęte przedsięwzięcia w Strategii realizowane są zgodnie z założeniami i zmierzają w słusznym kierunku, czy też wymagają podjęcia działań korygujących. W przypadku stwierdzenia istotnych zmian społecznych lub nowych potrzeb podjęte zostaną działania korygujące i prace mające na celu aktualizację obowiązującej Strategii.

9. PROGRAMY, PROJEKTY

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sadki na lata 2022-2032 będzie realizowana w szczególności poprzez realizację następujących programów:

- Gminny Program Wspierania Rodziny,
- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar przemocy w Rodzinie,
- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii
- Program współpracy Gminy Sadki z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego.

Skuteczność wdrażanego dokumentu będzie również zależała od środków finansowych posiadanych i pozyskanych przez samorząd gminy lub inne podmioty uczestniczące w realizacji Strategii – na

opracowanie i realizację innych programów oraz projektów, które będą zgodne z przyjętymi w dokumencie kierunkami działań. Programy i projekty powinny prowadzić do osiągnięcia celów głównych i szczegółowych Strategii, a cechować je powinny efektywność, skuteczność i celowość. Wśród obecnie obowiązujących należy wymienić:

- Program „Asystent rodziny”
- Program „Posiłek w szkole i w domu na lata 2019 – 2023

10. RAMY FINANSOWE STRATEGII

Jednym z warunków realizacji celów zawartych w każdej strategii jest jej finansowanie. Zakłada się, że ramy finansowe „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Sadki” obejmują lata 2022 – 2032, gdyż w tym okresie będą realizowane w sposób ciągły zdefiniowane cele strategiczne i operacyjne.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sadki na lata 2022 – 2032 finansowana będzie z budżetu samorządu lokalnego oraz środków pozyskanych z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, unijnych, programów celowych.

Zidentyfikowane cele i działania w zakresie rozwiązywania problemów społecznych w gminie Sadki wymagają odpowiednich źródeł finansowania. Źródła te można podzielić w następujący sposób.

1. Pierwszą grupę stanowią środki finansowe pochodzące z budżetu gminy w zakresie finansowania zadań własnych gminy w zakresie pomocy społecznej oraz w innych obszarach ujętych w strategii.
2. Środki pochodzące z budżetu państwa na zadania zlecone gminie przez administrację rządową.
3. Środki finansowe pochodzące ze źródeł zewnętrznych.

Określenie wysokości planowanych środków na realizację Strategii nie jest możliwe ze względu na długi okres obowiązywania dokumentu. Osiągnięcie zakładanych rezultatów jest uzależnione od wielkości środków dostępnych na realizację wyznaczonych celów. Niewątpliwie ogromną szansą dla wszystkich podmiotów jest możliwość pozyskiwania środków pozabudżetowych, w tym z Unii Europejskiej.

Ramy finansowe Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych będą określane corocznie na etapie przyjmowania budżetu dla Gminy Sadki.

ZAKOŃCZENIE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sadki na lata 2022-2031 jest dokumentem długofalowym, wskazującym na konkretne działania w ramach przyjętych priorytetów. Ma charakter otwarty i elastyczny. Oznacza to, że poszczególne jej elementy w trakcie realizacji mogą być modyfikowane, zmienione i dostosowane do sytuacji społecznej. Strategia wskazuje na pewne kierunki działania w sferze polityki społecznej, które mają służyć wspólnej misji.

Powyższy dokument przedstawia schemat działania uczestników życia społecznego gminy Sadki, który pozwala postrzegać naszą gminę jako zintegrowaną społeczność lokalną. Tworzy on długofalową wizję rozwiązywania problemów społecznych, a osiągnięte cele będą sprzyjać poprawie życia mieszkańców.

Strategia nie wyczerpuje wszystkich działań, które można jeszcze uwzględnić w dokumencie, wybrano te najpilniejsze i najważniejsze, a za kryterium wyboru przemawiały praktyczne możliwości realizacji działań, zorientowanych przede wszystkim na przeciwdziałanie i łagodzenie negatywnych

skutków problemów społecznych oraz aktywizację środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym, ze wskazaniem wybranych instrumentów realizacji i niektórych partnerów społecznych. W zależności od potrzeb społecznych, w przyszłości proces wdrażania i monitorowania strategii może zostać zmodyfikowany i usprawniony na korzyść mieszkańców gminy. Poszczególne cele i kierunki działań mogą z czasem ulegać zmianie, jednak zawsze powinny być dostosowane do zmieniającej się sytuacji społecznej.

Autorzy dokumentu pragną złożyć serdeczne podziękowania wszystkim tym, którzy uczestniczyli w jego budowie, przyczyniając się do identyfikacji problemów społecznych występujących w gminie. Jednocześnie chcą wyrazić nadzieję na dalszą współpracę w realizacji zapisów strategii.

Spis tablic:

- Tabela 1. Ludność gminy Sadki w latach 2018-2020
- Tabela 2. Liczba zawartych małżeństw i rozwodów
- Tabela 3. Ludność gminy Sadki z podziałem na wiek
- Tabela 4. Etapy starzenia się ludności
- Tabela 5. Sołectwa i liczba mieszkańców w 2020 r.
- Tabela 6. Dane o liczbie bezrobotnych w gminie Sadki (stan na koniec roku)
- Tabela 7. Stopa bezrobocia w Polsce, województwie kujawsko-pomorskim i powiecie nakielskim
- Tabela 8. Wykształcenie osób zarejestrowanych w PUP
- Tabela 9. Bezrobotni ze względu na wiek
- Tabela 10. Bezrobotni ze względu na czas pozostawania bez pracy
- Tabela 11. Bezrobotni ze względu na posiadany staż pracy
- Tabela 12. Formy aktywizacji osób bezrobotnych
- Tabela 13. Zestawienie klas bonifikacyjnych gleb gruntów ornych na terenie gminy Sadki
- Tabela 14. Produkcja zwierzęca na terenie gminy Sadki
- Tabela 15. Spis Działalności Gospodarczej w gminie Sadki
- Tabela 16. Mieszkania w gminie Sadki
- Tabela 17. Pozwolenia na budowę 2018-2020
- Tabela 18. Liczba uczniów w przedszkolach, szkołach podstawowych i ponadpodstawowych
- Tabela 19. Zbiory biblioteczne
- Tabela 20. Czytelnictwo w gminie Sadki
- Tabela 21. Pacjenci, porady lekarskie i skierowania
- Tabela 22. Wykaz przestępstw na terenie gminy
- Tabela 23. Ilość wykroczeń
- Tabela 24. Przestępstwa i kradzieże na terenie gminy Sadki w latach 2018-2020
- Tabela 25. Wybrane działania Straży Gminnej w latach 2018-2020
- Tabela 26. Liczba członków OSP w latach 2010-2012
- Tabela 27. Sytuacja pożarowa na terenie gminy Sadki
- Tabela 28. Konkursy i zawody w latach 2018-2020
- Tabela 29. Działania GKRPA w Sadkach
- Tabela 30. Liczba rodzin korzystających z pomocy GOPS w 2003 2018-2020
- Tabela 31. Liczba rodzin wg kryteriów powodów ubiegania się o pomoc w latach 2018-2020
- Tabela 32. Środki finansowe na pomoc społeczną w latach 2018 - 2020
- Tabela 33. Liczba rodzin korzystających z pomocy żywnościowej w ramach PEAD
- Tabela 34. Ilość „Niebieskich Kart” w gminie Sadki
- Tabela 35. Realizacja zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami w latach 2018-2020
- Tabela 36. Realizacja świadczeń opiekuńczych w latach 2018-2020
- Tabela 37. Realizacja świadczenia „Za życiem” w latach 2018-2020
- Tabela 38. Realizacja funduszu alimentacyjnego w latach 2010- 2012 – świadczenia wypłacone, kwoty zwrócone, dochody własne gminy z tytułu zwróconych świadczeń alimentacyjnych przez dłużników alimentacyjnych
- Tabela 39. Realizacja funduszu alimentacyjnego w latach 2018-2020
- Tabela 40. Liczba środowisk korzystających z usług opiekuńczych i umieszczonych w DPS w latach 2018-2020
- Tabela 41. Liczba rodzin korzystających z pomocy GOPS z powodu alkoholizmu w latach 2018-2020
- Spis wykresów
- Wykres 1. Podjęcie pracy przez osoby bezrobotne w latach 2018-2020

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz.U. z 2021 r., poz. 2268 ze zm.) do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym z zakresu pomocy społecznej należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

Przedstawiona strategia, która stanowi załącznik do niniejszej uchwały, została opracowana przez powołany Zarządzeniem Nr 48.2021 Wójta Gminy Sadki z dnia 21 września 2021 r. zespół do spraw opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sadki na lata 2022-2032.

Podstawę opracowania strategii stanowiły materiały źródłowe powstałe i zgromadzone w wyniku prac zespołu. Diagnoza problemów społecznych występujących na terenie gminy została sporządzona w oparciu o dane będące w dyspozycji Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sadkach, Powiatowego Urzędu Pracy, Urzędu Gminy w Sadkach, diagnozy lokalnych zagrożeń społecznych gminy Sadki z 2021 r. oraz od instytucji i organizacji współpracujących z Ośrodkiem Pomocy Społecznej. Strategia stanowi podstawę do podejmowania zintegrowanych działań rozwojowych w sferze polityki społecznej na terenie Gminy Sadki.

Przewodniczący Rady Gminy

Andrzej Niedbała